Ціна 40 сот.
Ч. 18 (506).
Великдень, дня 5. травня 1929.
Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.
Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 40 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ
За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошенне 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З святом Христового воскресення витаємо наших шан. читачів традиційним нашим церковним поздоровленням: **Христос воскрес!**

Великі се слова, дорогі, незвичайні. Від тисячки літ виталися ними наші діди і батьки — на провесні, коли небесне сонце перемагає зимовий сніг і земля зпід сніжного цвинтарища воскресає до райдужного життя. І хоч яка сильна й довга зима, як от і сього року, то сонце всетаки мусить її перемогти — на радість усьому живому. Отсей природний зворот від смерти до життя в поганських народів становив головну, а може й одиноку, точку їхніх релігійних весняних свят. Але свято Христового воскресення далеко не вичерпується тою точкою. Воно передовсім відноситься до скритих, первісних і найвисших життєвих сил, до Бога, до душі, до діявола, до другого лиця нашого життя, де вирішується: чому в нашім життю так богато бажання якогось незвичайного добра, а вдійсности так богато хрестів-горя? Чому на нас смерть приходить, коли вона така страшна для нашого серця?... Коли язик не може вимовити, ні навіть розум не може в цілости обхопити того, що мучить наше серце в життєвих досвідах, котрі колишуть ним, як море кораблем.

І ось на тому морі, що колише нашим серцем, приходить нам Христос на поміч. Своїм земським життям і своєю наукою він начеб закинув якір у море і прикріпив корабель нашого серця, забезпечив його, вирвав з пащі розшалілого живла. Через Христа Бог знизився аж до ролі безпомічного чоловіка, а чоловік піднісся аж до ролі божества, для котрого нема смерти. А тим людська душа і людське життя дістали нову ціну, ширину і глибину. Між нехристіянином і християнином така ріжниця, як між неграмотним і глибоко просвіченим чоловіком.

Бог, коли був у людськім тілі, на хресті, приголблений людськими горем, закликав, як кличуть безпомічні страдальці: „Боже мій, Боже мій, чому Ти мене покинув?“ Терпіння — се, що нас найбільше бентежить у життю, через те перестають бути прокляттям і безцільним нищенням життя, а стають в наших очах тим у Божім Провидінню, чим є тіни в малюнкови маляря. Вони, коли їх людина зносить з вірою, не виступають як осамітнений, припадковий факт, але як звено в ланцюху, по котрім слідує маєстатичне відновлення всіх, позірно — через терпіння — розтрачених сил, наступає *воскресення*. З божою помічю чоловік може й саму смерть перемогти, що й є релігійним завданням всіх християн.

Ось сею етикою від тисячки літ жили наші діди й батьки. З тою глибокою вірою стрічали кожде відновлення земського життя навесні. Велика Пятниця й Воскресеніє Христове рік-річно ясували їм отсі найбільші тайни неба й землі.

Хто почислить і змірить ті життєві добра, ті переходи від немочі до сили, ті потіхи й ті благородні засоби, які наш народ тягнув з тієї моралі, як деревина тягне свої соки з кореня? Може се декому здаватися „нічим“, як простолюдинови ріжниця між багнистим і чистим гірським воздухом звичайно здається „нічим“. Але розкрийте сторінки історії українського народу, й подумайте по щирости. Ми не є народом, що міг би похвалитися великими й численними перемогами ворогів. Та хоч в історії український нарід мав ріжних, смертельних ворогів, одначе він їх усіх переміг. Де погани: Половці, Печеніги, Касоги? де пів-жиди Хазари? де магометани Татари? Український нарід просто „зїв“ їх у своїм буденнім, сірім життю. *Переміг їх він своєю вартнійшою, могучійшою, мораллю* — мораллю, яка давала *йому силу з гробу воскресати*, тяжкі рани з програних воєн сціляти в буденнім життю, й не вигибати, але розмножуватися й поширюватися. Наш нарід під тим оглядом може служити просто як зразок.

І коли нині запоморочені большевики хочуть видерти нашому народови отсю святу мораль, єдине наше оружя в життю, то ми тимбільше повинні зрозуміти й цінити отсю християнську мораль. Оповідають, що десь в перших роках большевицької революції на безбожницькім мітинґови зголосився до слова один щирий християнин, — зняв шапку й сказав тільки два слова: *Христос воскрес!* — А весь загал зібраних з одушевленням відповів „во істину воскрес!“, й нінащо пішла безбожницька аґітація. Треба й нам наслідувати сього короткомовного промовця, щирого християнина, в „мітінґови життя“, де горлають усякі промовці, і грімко закликати:

Браття, Христос воскрес!...

І пригадується все минуле в нашій історії і в нашому індивідуальному дитинстві, перебуті болі, журби й мовби небесні радости; пригадуються вмерлі й живі; сумніви видвигаються й немічні падуть; смерть за нами смерть перед нами, а в серці непереможна надія на життя; пригадується нинішне наше страдання, індивідуальне і національне; підіймаються непевні надії, що домагаються пев ости...

Отсі два святі слова розколихали ціле море життя в нашім серці, але наш корабель не топиться, а перекидується з хвилі на хвилю, як колиб був морською птицею... Погідний се вітер для нашого життя! Дорогі мерці відзиваються в нашім серці, шепочуть нам невисловлені тайни, сльози тиснуться нам на очи, і ми — як на обрахунок цілого нашого життя — відповідаємо з глибини душі (бо не можемо не відповісти):

Во істину воскрес!

„Туто ніка!“ (тим переможеш). *о. І. Східний.*

КУРДИДИК АНАТОЛЬ

НА ВЕЛИКДЕНЬ.

Може Вам закряче думка
в час, як щастям хлинуть дзвони
— що пітьма — як на Голготі
— що розпяті міліони...

Може Вам тоді присниться
сон про вїзд на Свято Храму —
і той сон про пяних воїв,
що кидаються кістками...

Ви не слухайте — що думка —
не дивіться в сон — як пяні —
не кричіть в пітьму без краю:
„Ілі ліма самафтані?!“

Чуйте: як дрожить землиця...
Гляньте: небо вже пурпуром...
— Сходить сонце... Ще хвилина —
— зблїднуть сторожі під муром...

Ще хвилина: сірий камінь
одвалиться аж задзвонить —
встане Правда і зруйнує
всі кайдани — всі кордони.

ВСЯ ПИСАНКА „РІДНІЙ ШКОЛІ“!

Під гомін великодних дзвонів...

Весело гомонять дзвони...

На филях свого могутнього голосу несуть вони Тобі, Український Народе, радісну вістку: Христос Воскрес!

Воскрес Той, що голосив слово правди й любови, що життя своє віддав за добро, щастя й визволення всього людства.

Український Народе!

В день цього великого Свята, що є памяткою Христової всежертви за людину, прислухайся уважно до цих великодних дзвонів.

Чи поруч радісного настрою, що пронизує Твою душу, не чуєш в їх дзвінкому голосі поклику до праці й чину, до самопожертви іменем народу й батьківщини?

Чи не велять вони Тобі, Українська Громадо, призадуматись над долею Твоєю і над шляхами, що ведуть до Твого Відродження?

Прислухайся уважно — а зрозумієш їх дужий голос, їх символічне значіння.

Шлях до відродження веде через доцільне виховання, науку і просвіту. **Підстави для цього створює „Рідна Школа“. Вона взяла під свої опікунчі крила Твою молодь, сталить її характер, гартує її волю та вказує шлях, по якому дійдеш до звітної мети.**

Вона при Твоїм невсипущім труді, Твоїх збірних зусиллях, Твоїй масовій жертвенности кладе міцні підвалини для народнього розвитку й прискорює день Твого Воскресення.

Тому в день Великодних Свят не забудь про „Рідну Школу“!

Не жалій для неї труду, ні зусиль, ні грошевих датків!

Вчини, щоби це Свято, що є традиційним днем Твоєї окремої, всенародньої жертвенности на „Рідну Школу“, було дійсним показчиком розуміння Твоїх громадських обовязків супроти неї.

Від обильности Твоїх жертв, від щедрої руки залежить не тільки доля „Рідної Школи“, але також і Твого Майбутнього...

Бо помочі від нікого стороннього не жди!

Тому засвідчи ділом, що розумієш вагу поклику воскресних дзвонів.

Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові.

Андрій Писарський.

Консолідація національних сил.

Клич „за єдиний національний фронт“, що лунає на шпальтах нашої краєвої преси, мабуть вже викликав живий обмін думками серед здоровіщого та свідоміщого нашого громадянства. Мабуть в головах відповідальних Українців вже трохи *прояснилося* та почали ми усвідомлювати собі, що саме тепер ми переживаємо може найдраматичнійшу полосу Нової Руїни на всіх наших Землях. За темними кулісами світової політики, як на невидимому торзі, провадиться тихий але азартний ґешефт, де ріжні міжнародні питання, з якими так чи инакше звязано і наше національне буття — можна сказати: *наша доля*, — займають чи не саме центральне місце. Там знову почали переторговуватися „сильні цього світа“... Цих торгів нам на власні очи ще не дано бачити, як також захована од нас й істотна сторона справи, одначе ми *відчуваємо*, що торги ці ведуться і в них не перестають брати участь всі наші „приятелі“ та ті-ж самі самозванці-спекулянти од нашого народу, що до цієї нової руїни нас довели. Вони й далі не соромляться „заступати“ народ український, гратися його долею...

І колиб сьогодні одчинилася брама отих світових торгів і на-коні їх міжнародні ґешефтярі почали переводити публично нову купівлю-перепродажу наших земель українських, — чиж ми, Українці, своєю орґанізованостю моглиб підперти наш правдивий і законний національний Провід, аби дати найрішучійший опір всякому замахові з тої сторони на наші *національно-державні права*, на нашу національну волю?

Відповідь ясна — *ні!* і стократ — *ні!...*

Народ наш на Великій Україні сущий мовчить, бо „благоденствує“... І невідомо, як іще довго буде він мовчати. Деспоти з московського Кремлю так закували не тільки його тіло, а й мозок, душу його, що він не встані тепер ворухнутися, — аби заговорити бодай про найелементарніші громадянсько-політичні права свої. Бо-ж тяжко уявити собі більшого насильства, більшого грабунку, як те, що сотки тисячів гектарів найкращої нашої землі на півдні В. України, — землі, яка споконвіку так щедро поливалася потом та кровю нашого народа, — тепер московські правителі задурно роздають жидам і всяким волоцюгам, що пристали до тих червоних самодержців. А наших сіромахів-хліборобів тисячки родин транспортують до далекої, дикої Сиберії — хай, мовляв, там знаходять собі земельку... Який же ще народ на світі Божому мігби терпіти отакий глум над собою? Більше жахливого, як оці „здобутки революції“, вже не можна собі уявити. І так у всьому тамтешньому життю.

Трохи инакше виглядає справа на наших західних землях. Правда, й тут не аби-яке ярмо наложив „цивілізований“ завойовник на нашу шию; він вигадав модерні засоби, щоби нищити тут наше національне лице, змагання наші за краще наше життя. Одначе західна вітка великого народу нашого має бодай *душу вільну, уста незамкнені* та *правні можливости бодай для елементарної громадянсько-політичної самоорґанізації*. Тут маємо ми одчинене вікно, через яке можна гукати на ввесь світ не лише про свої місцеві болі-страждання, а й про всю ту біду-горе, що налягли на всі землі наші. Ці елементарні можливости ми не повинні легковажити, але мусимо використати їх як найширше, найглибше та найдоцільніше.

Цього можна досягнути тільки при належній національно політичній орґанізації найширших верств нашого народу.

Настав крайній час, щоби основно переглянути дотеперішні шляхи й методи нашої народньої саморґанізації. До цієї справи треба підійти не з пустопорожнім теоретизуванням, а з фактами живого життя та з чистим, незамороченим сумлінням.

* * *

Щож точить і нищить наш національний орґанізм?

По — перше й найголовніше — темнота, неосвіченість, мала культурність нашої широкої народньої маси. Подивімося на все одчиненими очима та не називаймо чорного — білим. І те піяцтво з марнотравством, що охватило цілі провінції наші і страшенне розбишацтво, що нагадує собою життя зовсім примітивних народів, і дуже низький рівень національно-громадянської та політичної свідомости, виховання (яскравим прикладом можуть служити останні наші вибори до сойму та сенату), — хиба-ж це не є наслідки *темноти* в широких народніх наших масах?

І на такому хиткому ґрунті, на ґрунті темноти народньої многі наші люди, які з-де-більшого хиба тільки формально можуть називатися *інтеліґентами* — засліплені чужими, легко позиченими та для нас цілковито шкідливими ідеями, відбувають вони свій дикий танок — штучно творять ріжні політичні партії, партійки та „уґруповання“ з пари десятків ними-же зпанталичених людей, сіють поміж тією темною масою нашою так шкідливе для нас *політичне сектанство*. Коли приглянешся до всього цього та почнеш здоровим розумом оцінювати, то одне тільки можеш спостерігти, — що така пара чи трійця Іванів або Степанів вигадує нову „партію“ тільки для того, щоби одному з них *бути головою в тій „партії“*, другому — заступником, а третьому — секретарем „партії“. І оце політичне сектанство наше єсть найжорстокійший убий-душа нашої духової та національної єдности.

Що-правда: в політичному життю ми бажаємо сунутися за *модою*. Але біда наша в тім полягає, що коли ми тую *моду* розпочинаємо насаджувати в нашім Гусятині або в Кобиляках, то тую моду десь в Парижі давно вже розумні люде викинули на смітник. А в той же час наші „культуртреґери“ будуть доказувати людям нашим в отих глухих закутинах, що це, мовляв, останній здобуток людського ґенія...

Все це єсть найяскравішою ознакою ще дуже низького стану виховання національного і громадянсько-політичного як серед широких народніх мас, так і серед нашої інтеліґенції.

Хто уважно слідкує за розвоєм політичної думки в широкому світі та за тим, як кращі одиниці людства силкуються створити ідеальніщі форми громадянсько-суспільного життя і взаємовідносин серед своїх народів, — може спостерегти дуже характерне явище. Оте політичне сектанство вже так допекло далеко культурніщим од нас народам, що всюди в Европі лунають тепер кличі, як найшвидче винищити у себе цю страшну пошесть. Очі всіх свідомих та культурних людей звернулися тепер до життя наймогутнішої держави в світі — Зєдинених держав північної Америки, де, як відомо многоміліоновий нарід є орґанізований головно в двох партіях. Тільки дві партії роблять політику в тій величезній державі. Щойно недавно американці показали це всьому світові при виборах нового голови своєї держави. Чиж для нас, Українців, ще так убогих матеріяльно а до того всього ще й розшматованих та пограбованих нашими сусідоньками, не єсть це найяскравіший приклад, щоби ми подумали над своєю не-

щасною долею та негайно взялися й за свій розум?...

* * *

Якими шляхами ми мусимо тепер піти, аби винищити у себе оту страшну хворобу — наше політичне сектанство?

До цього є лише один шлях.

Всі поважніщі мужі наші, незалежно од їхнього віку, освіти та т. м. соціяльного стану (і інтеліґенція й духовенство й селянство й робітництво) мусять усвідомити собі ту істину, що ми не маємо ані правних підстав ані реальних даних та можливостів вигадувати собі якийсь новий, якийсь инший, ні на яких засадах історичного спадкоємства не побудований „національний провід". Себ-то: нам невільно зіґнорувати того найважніщого фактора сучасного нашого історичного буття, що опинившися після повалення нашої Гетьманської Держави в лабетах анархії та самовинищування, які завели нас на всіх землях наших аж в ярмо чужинців — ми все-ж таки не загубили всіх тих даних, що із ними ми можемо знову повернутися до свого незалежного державного життя.

Ці дані такі:

Народ наш, хоча сьогодні й єсть підбитий завойовниками, — продовжує існування та заховування себе й далі на своїй же власній *території*. Продовжує ж істнувати поза межами нашої землі, насильно одірваний од нашого народу, єдиний і правдивий наш національний провід, єдине законне джерело *Влади* — єдиний спадкоємець цієї Державної Влади нашої на всі потомні часи — Пан Гетьман Павло та його Рід.

Тільки тоді, коли більшість нас, Українців, добре усвідомить собі цю азбуку нашого національно-політичного заховування та перейметься почуттям відповідальности перед майбутніми поколіннями нашими, — тоді тільки почнемо ми нищити поміж собою оте політичне сектанство, яке тягне за собою так страшенне марнотравство наших національних сил.

Тоді всю свою загальнонародню енерґію зберемо ми до купи для боротьби за кращу будуччину під єдиним Проводом нашого Гетьманського Роду.

Якіж сили, зібрані в одну громаду, можуть створити ту міцну базу, на яку можуть опертися і місцеві територіяльні орґани народнього заступництва і найвищий наш національний Провід?

Безперечно — ці сили мусять бути перш за все *духовно-одно родні*; це мусять бути люде перейняті одною *вірою*. Бо збивати до купи людей ріжних „вір", булоб зайвим марнуванням і часу й енерґії та ні-до чого путящого це все не доведе.

* * *

Як в инших народів, так і в нас, Українців, можна поділити суспільство на дві основні, досить ясно визначені табори. Один табор суспільства шанує свої стародавні національні традиції: освячену історією форму своєї Державної Влади, віру в Бога та пошану до своєї Церкви, любов до своєї народности та зберігання своїх кращих звичаїв і прикмет національних і т. ин. Це ті люди, про яких один із св. Отців Церкви сказав, що *у них Душа єсть з природи християнська*. Вони були й є вірні оборонці прав свого народа; *вони є правдиві творці й сторожі вічних цінностів, які переходити-муть у всі майбутні покоління та ніколи не загублять своєї високої вартости*. Вони-ж являються і носіями невмирущої леґенди незалежного національно-державного життя свого народа, тієї леґенди, що в слушний час викликає до боротьби навіть вже завмираючий дух народа...

В історії відродження молодих держав Европи, що відбулося вже на наших очах, цей табор людей якнайкраще показав свою високо-патріотичну, національну діяльність. Ці люди і свою соціяльно-політичну проґраму виробляють в строгій згоді з християнською моралю та зі своїми національними прикметами.

І другий табор суспільства, що існує й серед нас, Українців, це ті люди, що з блюзнірством ставляться до своїх національних традицій, а зокрема до нашої християнської Віри та Церкви; все це вони називають забобонами і в той же час проповідують модерне поганство, себ то: *віру в усе і... в-ніщо*. По їхній поганській вірі, ввесь змисл людського життя захований лише в тім, щоби людина дбала тільки о свій шлунок та була „чесна тільки з собою". Умре людина, то на цей акт вони дивляться як на всяку таку смерть звичайної звірини. Ще більше можна сказати: вони по-декуди культ пошанування памяти померших перенесли з людей на своїх домашніх звірят і втілили це в такі форми, що далеко переступає межі звичайного почуття до цієї тварини. Так, наприклад, в Парижі є великий цвинтар для погребання собак, котів та ин. домашньої звірини, де колишніми господарями поставлені такі коштовні памятники-надгробники тим звірятам, що людина убога ніколи й мріяти не може про таку пошану до неї після її смерти. Проповідники цієї модерної „релігії" заховуються під ріжними плащиками; в одному місци вони звуться демократами-радикалами, в другім — соціялістами ріжної масти аж до комуністів чи анархістів включно. Вони ото й творять ріжні такі „партії", що як черв розїдають і значно здоровіщі, ніж наш, народні орґанізми. Вони укладають і „проґрами" своїх партій такі фантастичні та спокусливі, що кличі їхні може приймати на віру хиба цілковитий анальфабет-темняк, чи неправдиво культурна людина.

До якого-ж із цих двох таборів мусимо горнутися ми, Українці, аби спасти своє національне тіло, душу свою, високо піднести чарівну леґенду незалежного нашого життя — здобути нашу самостійність державну?

Всі Українці, що мають душу, наповнену безмежною любовю до своєї нещасної Батьківщини, що серцем своїм відчувають ту страшну наругу ворогів над нашими святими правами, — мусять якнайшвидше зєднатися в одну національну Громаду Віруючих.

Селянин-хлібороб, що потом своїм поливає свою нивку та піклується про своїх діток, аби із них вийшли вірні сини нашої Землі, коли він шанує свою святу Віру, Церкву свою, — він перестане слухати пустих теревенів ріжних „апостолів" модерного поганства і сміливо та радісно, як до святого Храму, йти-ме до свого національно-християнського табору. Там він своїм тілом та чистою своєю душею заложить міцний фундамент для відродження могутньої нашої національної сили, що значно допоможе всім нам перемогти всякого ворога й супостата нашого. Там працьовник од землі нашої розвине свій з природи здоровий розум, а на засадах Християнської Віри та глибокої пошани до найвищого свого Державного Проводу загартує в собі правдиву мораль для свойого громадянського співжиття та виплекає в собі оте могутнє почуття відповідальности перед нащадками своїми, без якого не можна приступити до такої великої роботи, як відбудова нашої Державности.

Наш робітник коло варстату — плоть од плоти і кров од крови Української — коли він перестане поклонятися витвореному хоробливою фантазією золотому теляткові та приєднається до своєї національно християнської Громади, де безпосередньою участю в загальній праці стреміти-ме до розвязання найболючійших проблемів щоденного свого життя в дусі порозуміння з иншими братами своєї народности, — він в лоні цієї великої Громади створить таке сильне своє представництво, якого ніколи не мати-ме в тому чи иншому „Інтернаціоналі".

І той український інтеліґент, що є добре узброєний важливою зброєю правдивої *освіти, знання* чи *життєвого досвіду*, — коли він скине із себе штучну машкару демократа чи радикала-соціяліста або якогось иншого „апостола", — тоді він перестане задурманювати голову темним братам своїми казками про „рай на землі". А сама його служба в Громаді скермована до оборони прав нашої народности, піднесення авторитету Церкви та найвищого Державного Проводу — являти-меться такою високою місією, якій не зможуть дорівнятися ніякі инші „місії" вигадані ріжними інтернаціональними „пророками".

Нарешті всеч. оо. духовні, що їм од Бога призначено бути духовними пастирями над нашим віруючим народом. Коли вони будуть пастирями *добрими*, то вони безперечно поборювати-муть серед своїх духовних овець усяке почуття злоби чи недовіря, що иноді можуть виникати із-за ріжниць обрядів серед великого народу нашого, *який ісповідує одну й туж саму християнську релігію*. Вони в ділах віри Христової не послуговуватимуться мечем. Мудре поступовання наших Духовних Пастирів спасе нас од повторювання тих страшних свар, що на тлі обрядових ріжниць колись шаліли на наших Землях та стільки нам горя тоді заподіяли. А коли всч. о. о. духовні наші прокинуться в найглухіших закутинах нашої великої Землі та кинуться в вир многогранного життя своїх духовних овець, то в вирі цього життя, в процесі боротьби разом зі своїми духовними дітьми за кращу нашу будуччину — вони й краще зможуть і охоронити духовну паству свою од многих життєвих спокус, які нищать здоровий побут нашого народа та той багатий ґрунт, на якім лише й можна плекати та заховувати нашу релігію. Активна-ж участь о. о. духовних в рідній національно-християнській Громаді, їхній багатий досвід щодо розуміння справжніх духових та економічних потреб найширшої народньої маси допоможе нашій Громаді примирити в себе старі нові незгоди та шляхом компромісу виробити й ті здорові соціяльно-економічні основи внутрішнього нашого співжиття та розвою.

Лише таким шляхом ми досягнемо того, що наш многоміліоновий нарід незабаром зіллється в єдине могутнє духовно-національне тіло.

Лише обєднання оцих сил — що є одно тіло й одна душа великого народа нашого — сотворить одну Громаду, оту одну найповажніщу *силу нашої нації*, яка завжди *активно* підіпре свій законний, освячений історичною традицією, наш загальний Національний Державний Провід та приведе всіх нас до повного нашого визволення.

Иншого шляху до консолідації національних сил наших ми тепер не маємо. І всякі инші розмови на тему про „єдиний національний фронт" в обставинах нашого поневолення ніякої користи не принесуть нам. Бож — при такому розгардіяші серед нас самих — не можна заганяти до одної кошари овець і вовків...

Отже *наближається дванадцята година!* Блажен раб єгоже обрящет бдяща...

У Велике Свято Радости памятаймо про всіх, хто Свят не має, а в першу чергу про політичних вязнів, про сиріт та вдів по вояках укр. армії, про захисти і приюти. Обдаруймо їх — чим змога!

Юрій Лебединський.

Відродження Держави.

29. IV. 1918

29 квітня 1918 року став епохальним днем у нашому державному життю. В цей день український нарід через представників хліборобської кляси, що міцно звязана з землею й спрагнена порядку в суспільному й державному життю, повернув до своєї традиційної влади, себ-то до Гетьманства.

Цей поворот від республіканської до монархічної форми державного життя виникав з переконання, що нарід, який не має глибоких суспільних і державних традицій, не має многоліттнього досвіду в державному життю, не навчився шанувати чуже й боронити своє право, не може створити держави в республіканській формі. Бо ця власне форма найбільше сприяє демаґоґії, себ-то ґрі несумлінних людей на найнизчих інстинктах, почуваннях народу, бо нарід в своїй масі не думає суспільними й державними катеґоріями, які є найтяжчі й найскладніщі, а живе враженнями, почуваннями, що їх накидають демаґоґи, чи поважні, державно думаючі люди.

В повороті до Гетьманства відіграло ролю не тільки переконання, що для України республіканська форма життя не придатна, але і здоровий розум господарів, що розуміють потребу одної волі, одного господаря для ведення кожного господарства. Державне-же господарство тимбільше вимагає одної провідної волі, що дає напрям ріжним галузям державного життя й обєднує ці галузі для досягнення найвищих державних цілей: захисту кордонів, проводження правосуддя, поширення освіти, культури, добробуту й т. д.

Минуло вже 11 років від дня відродження Гетьманської Держави. Отже маємо 11 років досвіду власного й на чужих державах. Досвід переконує, що поворот до традиційної Гетьманської Держави є і сьогодня державною конечністю України.

І дійсно, демократичні парляменти навіть при монархах причинялись до руйнування власної держави. До парляментів обирано не найліпших і мудріщих людей, а переважно партійних діячів і крикунів, які все тільки критикували, взаємно себе зневажували, все обіцяли, все роздавали, а нічого не творили, не поліпшували законів, не причинялись до поширення продукції, добробуту, освіти, культури й т. п.

З цих причин, Кемаль-Паша розігнав партійний і демаґоґічний турецький парлямент і склав його з людей, що думають і поступають державно, й при помочи їх і своїх однодумців обернув на протязі кількох років Туреччину в модерну державу, якої обнова дивує цілий світ.

Ратуючи Італію від демократичного парляменту, котрий допровадив Італію майже до повної руїни й комунізму Муссоліні зупинив суспільний розклад своєї нації, відродив добрі римські традиції, поширив продукцію, значно поліпшив добробут працюючої кляси й перетворив відсталу італійську націю в модерну державу, здібну до експанзії, себ-то до поширення своїх економічних і політичних впливів за межами своєї держави, й до завойовань.

Але цей фашизм, потрібний для хорої нації, як лікарство й навіть як їдь для хорої людини, може з бігом часу стати шкідливим. Гострі форми примусу й безоглядности, які застосовує фашизм, можуть допровадити націю до иншої хороби. Отже життя вимагатиме здорових нормальних стосунків держави до своїх членів і членів до держави.

З цього погляду відродження в 1918 році Гетьманщини було наймудріщим і найдоцільніщим актом українського державного життя. На жаль, соціялістична демаґоґія, суспільна й державна невихованість української інтеліґенції, що була під великим впливом соціялістичних демаґоґів і маняків знівечила початок української державности.

Десять з половиною років недержавного життя української нації, глибоке приниження Українців як нації, в чужих державах, нехтування українськими освітними, культурними й національними потребами, переслідування Українців як нації, змусило багатьох Українців критично поставитись до вмовлених соціялістично-демократичною пресою думок, нібито Гетьманщина 1918 року була шкідливою для української нації. Навпаки — вона була конечною для України, вона виводила Україну на широку й довгу дорогу державного життя, але соціялістична інтеліґенція не доросла до розуміння цього, збойкотувала власну державу, потім повалила її, замісць помагати державному Гетьманському урядови оберегати владу від помилкових кроків і поліпшувати державний і суспільний устрій.

Великий гріх лежить на сумлінні нашої соціялістичної інтеліґенції. Особливо коли звернемо увагу, що в инших новоповсталих державах інтеліґенція причинилась до будування, а не руйнування своєї держави, прикладом чого може бути Польща, Чехія, Литва, Латвія, Фінляндія, Естонія.

Не пощастило Українцям відразу створити свою Державу. Маючи вже досвід і великі переживання, повинні Українці поширювати та поглиблювати монархічну ідею і йти певними кроками до втілення її в українському державному життю.

●●●●

Проф. ІВАН ФИЛИПЧАК

Хто поможе нашому народови?

I.

Шкільний лікар оповідав таке:

— Будять мене в ночи, до хворої жінки, на село, до злогів. — Зібрався — поїхав — і слава Богу, все пішло гаразд...

Питається Іван: — Кілько вам дати, пане дохтір?

— Дайте хоть 25 зл. — гм. —

— Я давби, пане дохтір — ви міліони вартуєте — ви два життя вратували — а я маю всего пятку — у сусіди взяв, — більше не було... ми бідні...

Лікар махнув рукою, взяв пятку і відїхав. На другий день оповідав в школі цю історію і додав:

— Ten poczciwy ludek ruski, on dałby, gdyby miał, ale bardzo biedny. Dziwnie, nikt nim nie zajmuje się, nikt mu nie dopomoże, żeby on dźwignął się materjalnie i był człowiekiem.

II.

В давних часах за ери Йосифінської, кождий комісар староства мав обовязок, раз в місяці обїхати свій район сел і випитувати людей, чого їм бракує, що їм долягає, в чім би їм уряд допомогти міг [1])...

Нині на коритарах подібних урядів чути таке:

— Wy, lwanie, będziecie karani, to przestępstwo, — to kradzież...

— Пане, бійтесь Бога, я такий бідний...

— Nic nie pomoże — kradzież patyków z lasu... sprawiedliwości musi się stać zadość... musicie odsiedzieć, lub zapłacić...

— То вже відсиджу, пане...

III.

— Ти Іване, заплатиш кару 5 зл, приїхав здекуційник, — скажай війт.

— За що — ?

— За дитину, бо не посилав її до школи.

— Я не маю відки, дитина ходила на заробітки до двора — дивіть — я каліка.

— То відсидиш —

— То відсиджу, а до школи її не пущу, бо я не маю ґрунту, як ви — дитина мусить заробити, бо згину з голоду!

IV.

— Ти, Іване, коли заплатиш за горівку, що набрав на хрестини?!...

— Та не маю, Мошку, пожди!

— Ну доки ждати — збирайся на жнива до мене. Мусиш відробити! набрати знав! що?

— Та вже відроблю!

Жид пішов до других хат на екзекуцію.

— Шляк би го трафив, за його шумівку — сказав Іван...

V.

Новозорянські дописувачі в дискусійній статті (Н. З. ч. 19.) бідькають, що нема доходів, що Служб Божих чимраз менше, плачуть над тим, що народ зубожів, не має звідки платити, обмежується до найскромнійшої паради. Пишуть, що на 56 морґах землі нужда, бо на руку дістають всего 48 зл., а сусід 90-літний старець, священик, на 80 морґах дістає всего 4 зл. додатку! Не можуть дати на „Рідну Школу", а треба би дати. Треба би і на католицьку пресу і на поширення католицького світогляду. Може народ від цего збогатіє, може прибуде в селі більше 12 морґових господарів — богачів, з котрих потягнути вже буде можна. І на санаторію щось капне і на „станові потреби". Робім для „нашого стану", бо може прийти час, що буде вже за пізно — пише новозорянин о. К.

VI.

— Іване — завтра зачинає двір жнива — приходи на відробок того, що ти взяв на переднівку — бо пан дідич тебе до арешту засадить — чув, пся віро!

— Так пане, воконом... Завтра прийду...

VII.

— Я села не люблю — господарки не зношу, пчіл боюся — деревець не вмію щіпити — цего тепер в семінарії по війні не вчать.

— А чогож ви пішли на сільського вчителя? Було вчитися на більшого пана і податись на Львів...

— Певне, що Львів. Там можна *забавитись, заграти в білярд*, піти до театру, до кіна, а тут що, хами і мурґи...

— Ви, пане, минулись зі своїм званням, бачу.

— Певно, що так, тут не можна навіть порядно убратися і до кого...

VIII.

— Дідо моєї покійної жінки був 28 літ парохом в селі Х. Коло церкви та попівства 3-морґова площа стоїть пусткою. На середині зарослий ставок, в котрім „колись" були риби. При дорозі стоять високі верби, дві тополі і здоровий дуб.

— Ах, який би тут чудний сад був, каже Андрій, господар з дочерного села, до Дмитра.

— Ба! — байно — ая, був би го-го! Ще який, якби хто засадив — каже Дмитро.

— Єґомосць вже старий, тай нема кому — каже Андрій.

(По смерти діда, прийшов другий парох о. В., і дивився так само на цю площу 26 літ і думав свою думу...).

— Андрію! каже о. В. — у вас великий сад. Сего року Бог зародив. Принесіть но там на хвалу Божу метер зимових яблок...

— Гм — гм — добре! єґомосць... щож робити, принесу на Боже! А чому єґомосць не засадять на тім пляцу саду?... Ах! коби я мав такий пляц...

— Та щож? — не вмію, вже старий.

— Йой! деж це правда, каже Андрій, щоби ксьондз, учений чоловік, не умів саду розвести? Я простий хлоп, невчений — виджу, як другі роблять, так і я собі, засаджу та нащіплю і слава Богу є, для себе і на продаж...

IX.

Це дивно — каже Лучка до Андрія — у вас все є: і яблоні і груші і сливи і черешні і вишні — а у нас нічо нема... В нашім селі не буде нічо.

— Бо нічо не робите. Ми садимо тай маємо.

— Якто садите? питає Лучка — Абож це треба садити?

— Ба — аякже! Та я мій сад сам садив, кожду деревину садив і щіпив...

— Пек тобі, а я думав — каже

---

[1]) Wacław Tokarz: Galicja w czasach ery Józefińskiej. Lwów, 1900.

Лучка — що воно само росте, як ліс...

— Ха! ха! ха! засміявсь Андрій. Коло саду треба ходити, як коло малої дитини, Лучко!

— Йой — та я не знав...

X.

— Знаєте, добродію, парохія не зла булаби й доходи деякі є і поле гарне і люде добрі, послушні, але щож, мій муж не господар' пчіл боїться, до стайні не загляне, робітників забавляє, коло саду не вміє ходити. Я рівнож вихована в місті і мучуся тою господаркою, все здане на слуги і на дяка. І так тяжко нам діти через школи перепхати...

XI.

— Слухайте, добродію, - каже до мене інжінер — бійтесь Бога, киньте доли, приїзжайте до нас в вори з відчитами про садівництво, шовківництво, пасічництво; у нас все буде, лишень нема кому робити! Бойко наш такий бідний, послідну ялицю з ліса тягне! А за рік, два, не буде що потягнути. Вітер звіє з голих гір цю тоненьку як папір верству глинки, камінь вилізе на верх, у нас відкриється Крас. Бойко піде жебраком в світ!...

XII.

Оден учитель спровадив собі 15 щепів. Засадив, виросли, родили шляхотні овочі. Учитель стояв з буком цілими ночами, пильнував саду перед сільськими шибениками. Чи не ліпше було всіх навчити цеї штуки?

XIII.

Наш поет, священик Антін Могильницький, новоженцям не дав так довго шлюбу, поки не засадять собі десять деревець овочевих. Ці слова варта би золотими буквами написати на стінах кождого приходства.

* * *

Всі ці образки автентичні, схоплені з життя, дають нам сумне свідоцтво про теперішних народніх опікунів. Чуєш тут і там такі оповідання, аж прикро на душі чоловікові.

Священик не господар, не вміє садівництва, до стайні не загляне. Учитель боїться пчіл і інспектора! Сумно по наших селах!! Давніще священики були господарями, садівниками, пасічниками. Наумович, Бажанський, Левицький, Попович, Дохняк, Поливка, Крупський і багато, багато инших, котрим числа ність, на них ссилалися професори університету як на поваги [1])! Вони мали час, ходили по селі, щіпили, заглядали до пчіл, вчили при тім молитви. Вони жили для народа, працювали для него, творили з народом одну душу, одну родину. Народ за священиком в огонь би скочив, послухав у всім, поміг при господарці, що лишень священик приказав. Нині інакше. Між народом а священиком якось не теє..., якимсь холодом віє від цих взаїмних відносин... Нині пильнується більше „станових інтересів“, „католицького світогляду“...

Все це дуже красне. Ніхто цего не може брати за зле... Але, Всч. Отці, бійтесь Бога, гляньте в душу народа, збагніть причини його зубожіння, старайтесь лихови зарадити, обдумайте всі жерела доходів, якіби в селі отворити можна для парохіян, а пізнійше — для свого стану!

Прислухайтесь до життя німецьких пасторів. Придивіться, як вони йдуть з народом, як вони збогачують його своїм знанням, помножують його доходи... (а через це і свої) показують на ріжні джерела доходів, якіби в селі розвинути можна. Вони виїздять на ріжні курси, а здобутими відомостями діляться сейчас зі своїми парохіянами... Вони закладають людові університети, спроваджують прелеґентів на кожду неділю з поблизьких городів. Вони уложили плян викладів на цілий рік, пристосований до пір року. Там викладають фізику, хемію, всі діли сільського хозяйства, астрономію, ґеографію, історію, релігію, штуки красні, етику... Народу на викладах повно, всі вдоволені, слухають, тішаться, дискутують...

А у нас...? Половина сіл без шкіл, без домів народних. В селі ані одної ґазети нема! Є в нас такі священики і учителі, котрі ніякої ґазети не передплачують. Це факт! Щож цей селянин навчиться від людей, котрим давні науки з голови вивітріли, а нових вони не шукають?

По наших повітах один, або двох священиків (часом деякий учитель), двигають цілу культурну роботу народню, а проча братія апатична — спить. І нарікаємо, що село збідніло...

А від чогож ви світила в селі...?! Думаю, що не на це, щоби обчислювати кілько буде похоронів і вінчань місячно і кілько з цего доходу? (Нова Зоря ч. 19.). Це якось стидно... Як так воно піде дальше, чорно робиться перед очима... зимно на душі... жах чоловіка проймає за будучність народу і за віру, котра так сильно з нацією звязана! Народ чіпається ріжних сект, і всяких „ізмів“—наперед тайком перед сільською інтеліґенцією на цю тему розумує, нераз так досадно, шо чоловік остовпіє, а пізнійше осмілений, висуває свої постуляти голоснійше, бо не бачить приятелів і щирих дорадників в своїй гіркій долі...

Подивімся на наші лісисті (колись!) гори, в котрих від Попраду по Черемош жиє наш народ... Чи подумали ми коли над тим, щоби завести для цего бідного народу бодай одну, дві мізерні фабрики сірників, щоби вона була наша, а не жидівська? Чи на просторі тих 500 км. не здалабися одна, дві фабрички діточих забавок? Чи не моглаби тут добре проспєрувати фабрика каляфонії?..

Кілько там відпадків дерева марнуєся? Гей! гей! люде добрі!... „Сільський Господарю“, подумай об тім!

Приїзджаю одного року в гори, до вуйка, на Великодні свята. Погуторили, розбираємося, ідемо спати. Дивлюся, вуйко має теплі, грубі, вовняні скарпетки — таких я ще не бачив...

— Вуйку, відки це?...

— У нас жиди роблять, з домашної вовни.

— Жиди...? А чомуж не наші люде?

— Та де хлоп що знає!

— Вуйку, та що ви таке? А на чім жиди це роблять?...

— Мають якусь машину, чи варстат, але не покажуть навіть.

Господи, якаж, це тепла і міцна річ—чиста наша гірська вовна, трохи груба...

— Вуйку! Ми моглиби цими скарпетками цілий край накрити, і хлопови дати зарібок в руки. Заплативби і податок і на Боже давби. От булоби джерело доходу для наших гірняків.

— Вуйку, треба це роздути по наших ґазетах!!! Треба написати до „Сільського Господаря“ — ручу вам за це, що „С. Г.“ зверне на це увагу, спровадить бойкам тонкорунну вівцю, заакліматизує її, постарається для цеї вівці о добру траву, засіє вам всі полонини і ваш бойко не буде їсти пісного ощипка, але омащений...

— Вуйку! Запануєм і ми братя!...

— — — — — — — — — — — —

Вуйку! Нове джерело доходу, от село не збідніє!

Ідемо з вуйком по селі.

Оден бойко настріляв ворон, яструбів, сов і иншої птиці і поприбивав на ворота своєї хижи, на це, щоби йому сказати: „Дивіться люде, який я великий дурень“.

Станули ми з вуйком, і дивимося на це чудо...

Вийшов з хати властитель з усмішкою, люлька в зубах, вдоволений, бо „пани“ подивляють його розум. Певний себе, підходить.

— На що ви, господарю, ці сотворіння божі позабивали і повішали на воротах?...

— От так собі, сміється певний себе бойко.

— Та це шкода, ви за це гроші взялиби.

Бойко сміється недовірчиво.

— Кажу вам, за це булиби гарні гроші.

— Та як прошу пана?

— От так. Якби ви цих птахів повипихали, продалиб по школах. Така нині шкільна установа, що діти повинні всіх птахів мати перед очима випиханих, до вчіння...

— Хтоби цим бавився, я цего не вмію.

— Приїдьте до нас, до Самбора, у нас є такий професор в ґімназії п. М. Він вміє гарно випихати всяку звірину, а за два дні й вас навчить даром, покаже все... Шкода, щоби це сотворіння боже так на ваших воротах марнувалось... Зі всего можна мати хосен. Приїдьте, буде вас лишень дорога коштувати, а навчитеся гарного діла і заробите гарний гріш. Цей професор Українець, як і ви, навчить вас даром. Є й суддя Українець, випихає вужів, лисів, хомяків і всячину випхає, покаже вам також даром, чесна людина...

— Пане, ви жертуєте?

— Ні, правду кажу, приїзжайте на 2 дні, ми вам і їсти дамо. Привезіть з собою кілька забитих ворон, або яку лисицю, чи хомяка, кертицю, і навчитесь. Ручу вам, по школах розхоплять це.

— Якби був хто таке мені давнійше сказав! Я того нанищив на сотки, щоби то за гроші були— осмілився бойко. У нас ніхто нічо не скаже, прошу пана, часом жид яку новину з міста привезе.

— А є у вас „Сільський Господар“?

— Є прошу пана, ми всі сільські господарі, каже відважно бойко.

— Але така ґазета, що називаєся „Сіль. Госп.“ вона вчить людей всячини, як розбогатіти.

— Про таке у нас не чути.

— А є у вас читальня в селі?

— У нас ще нема, але на третім селі чули, що є.

— Ходім дальше, каже вуйко...

— Слухайте ґаздо, от я вам тимчасом даю пару ґазет „Сільський Господар“, „Український Голос“, „Неділя“. Ці ґазети то ваші приятелі, випишіть собі ті ґазети зі Львова та Перемишля, зложіться кількох разом, вони учити вас будуть правди на землі, як ліпше жити, як другі народи живуть. Зберіться кількох разом зараз нині, читайте, довідуйтеся — а потому заложіть собі читальню, вуйко вам поможуть... Зістаньте здорові... *Христос воскрес!*

— *Воистинну воскрес!* кланявся бойко.

Памятайте, я приїду сюди на другий рік, щоби ви всі *воскресли до нового життя*, щоби в селі були инші порядки, щоби ви були всі сільськими господарями — панами на своїй землі...

[1]) Ciesielski: Bartnik postępowy.

Др. ВОЛ. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Щоб баламутство не ширилось.

I.

В останніх 2—3 літах, серед українського громадянства в краю і на еміґрації значно зросли гетьманські настрої — монархістичний табор кріпшає. З тим фактом зачинають числитися всі націоналістичні і соціялістичні ґрупи — і на свій спосіб боротись з тим явищем. Але підходячи до цеї справи, замісць вияснення, вносять вони тільки плутанину, а інформуючи мильно загал про ідеольоґію і тенденції гетьманського руху, можуть (а може й хотять) збити з правильної дороги тих людий доброї волі, які шукають в гетьманщині виходу з рідного хаосу.

Одним з таких голосів є стаття І. Кедрина в ч. 7 8 „Розбудови Нації“ (з р. 1928) п. н. „Опльовування революції“. В тій статті І. Кедрин жалується, що визнавці гетьманату

„...валять українську національну традицію, перекреслюють цілі сторінки історії, на місце яких нема що поставити“, що „...від березня 1917 до, скажім, березня 1921 р. (рижського миру) єдиним вартісним моментом в історії українського народу є (для гетьманців) семимісячний період гетьманату Павла Скоропадського. Все, що перед тим і після того було — був, мовляв, хаос, анархія, руїна. Ще крок: українці здібні лише до руйновання, — руйнували в 1917 і 1918 р. (про старі часи не згадувати) а те, що збудували, збудували не вони, тільки їхніми руїнницькими й невільничими руками — німці. Льоґічно виходить: коли не буде якогось німця, що нас візьме за чуба й не посадить нам гетьмана, можемо заздалегідь спускатися на дно...“

„Ось вам педаґоґічно-виховуюче національне евангеліє наших сучасних гетьманців. Коли чоловік прочитав, було, число „Українського Голосу“, присвячене десятиліттю проголошення гетьманату, повинен був вхопити себе за голову і гірко подумати: і навіщо ти, український виродку, плентаєшся по божому світі?! Віра в живучість нації?! Гасло: „на власні сили“?! Вартість ідеї?! Чи не краще зразу головою бабах об стінку?!“

„Ми маємо на увазі виключно ті *практичні* наслідки, до яких на *краєвому* ґрунті веде ідолопоклонне гетьманофільство, маємо на увазі ті практичні життєві форми, в які виливається консервативно-шляхоцька монархістична липинщина“.

„Отже з дивних річий, які на ґрунті цього псевдо-консерватизму у нас діються, найдивніщим є, що теоретична пропаґанда гетьманату є тотожньою з практичною пропаґандою *угодовщини*. Повстає дивний, дуже тісний, звязок поміж опльовуванням революційних здвигів у минулому з пропаґандою галицьких угодових теорій (як-що їх так можна назвати) у сучасному“.

„...Підриванням ґрунту під усякою державністю вважаємо плюгавлення минулого й поборювання віри у власні сили“. — „...Ще на Наддніпрянщині є по нинішній день, так мовити, матеріяльні, фізичні сліди старої давнини, хоча й їх чимало знищила та затерла остання війна й революція. У Галичині-ж творення національної традиції почалося *безумовно, з останньою революцією* (підч. моє — В. Л.)

„...Гетьманці, не висуваючи (бодай поки-що) отверто ніякої закордонно-політичної концепції, методами пропаґанди липинщини та фактичною угодовщиною й супроти Польщі, і супроти Москви, — компромітують ідею українського монархістичного автократизму... Гетьманці валять теж віру у власні сили, теж деморалізують своєю теорією і практикою маси, але гірші від уненерівців тим, що абсолютно *не дають ясної державницької реально-політичної концепції й пхають до угодовщини* (підчеркн. моє — В. Л.) а без того псевдо-ідейного всеукраїнського арґументу, яким оперують уенерівці! Уенерівці не *мають* ніякого впливу на національну політику Польщі... — за те гетьманці ділають *внутрі* галицького громадянства, при чому галицькі гетьманці находять стало моральну підримку закордонних наддніпрянських еміґрантів із гетьманського табору. Тому вони й небезпечніщі“...

Ось всі гріхи гетьманського табору — ось в що виливається на галицькім ґрунті „консервативно-шляхоцька монархістична липинщина“: угодовщина, убивання віри в живучість нації, поборювання гасла „на власні сили“, валення національної традиції.

II.

По тих виїмках зі статті І. Кердина, мабуть кождому ясно, о що ходить. Наша національна традиція зачинається від української революції 1917—20 року. Що було перед тим, для І. К. не істнує, або зовсім не було, або затерлося. Ходить о це, щоб ту революцію не обезцінювати — а по думці І. Кедрина, треба боронитись перед пропаґандою Скоропадщини, „першою головною, й чи не одинокою метою, якою є опльовування української революції“. Як історичний процес нашого недавно минулого, революція 1917-20 року потребує аналізи і оцінки — а коли хто оцінює її неґативно, то ще не рація говорити, що він її опльовує. Стаючи буцім то в обороні революції, І. К. старається головно обезцінити ідеольоґію і політичну пропаґанду гетьманського табору під сучасну пору і о це І. Кедринови властиво й ходить.

III.

Коли розходиться о ріжні українські політичні табори, уенерівців, націоналістів, соціялістів, то справді тяжко дати ясний образ їх хотінь, їхньої спрецизованої проґрами. Скілько там течій і течійок, хитань і неясностей. Але о скільки розходиться о гетьманський табор, о те, що назвав автор обговореної статті „скоропадщиною“ і „липинщиною“, — то що до цілей, методів і цілої ідеольоґії того табору — неможе бути ніяких сумнівів. Все те ясно, прецизно і широко виложено в „Листах до братів хліборобів“ Липинського та в инших працях, друкованих в „Хліборобській Україні“, — і в тих працях належить шукати відповіди на закиди обговореної статті, о скільки вони правдиві.

IV.

Гетьманщина 1918 р. — є національною формою української монархістичної державної орґанізації, і як така зродилася на ґрунті історичної традиції. Вибір роду Скоропадських на Рід Гетьманський впав длятого, що сей рід був вже в історії гетьманським і гетьманство Павла Скоропадського гетьманці піддержують тому, що він знов відновив гетьманство в своїм Роді. Отже і саме гетьманство і Рід гетьманський вийшли з історичної, української традиції і на тій традиції опирається. За те зміст того відновленого гетьманства, хоч воно вийшло з національної української традиції, є зовсім новим. Коли І. Кедрин болів над тим, що „гетьманці методами пропаґанди липинщини та фактичною угодовщиною супроти Польщі і Москви — компромітують ідею українського монархістичного автократизму“ — то нічого йому тим журитись, бо ані Гетьман, ані гетьманці не стремлять до востановлення *автократичного монархізму*. Формою, в яку український монархізм має закріпитися є „Дідична Трудова Монархія гетьманського Роду Скоропадських“ — оперта на орґанізації трудових кляс українського народу — далека так від деспотичного автократизму, як й демократичної „рівности“ і хаосу. Трудова, дідична, українська гетьманська монархія, оперта на орґанізації всіх трудових кляс нації, має випровадити українську націю з кольоніяльного-невільничого стану, в якім вона тепер знаходиться, до стану державности — з політичної неволі, до політичної незалежности.

V.

Як глибокий знавець і дослідник нашого минулого, В. Липинський побудував свою ідеольоґію, не на запозичених ідеях з чужого поля — але на гіркім досвіді минулого і на тих підставах, які передала нам історична традиція. Він безжалісно проаналізував наше минуле, також українську революцію 1917—1921, і з дивною ясновидючістю сказав, що там було погубне, руїнне, а що здорове, творче — і на здорових, творчих підставах побудував свій плян віднови нашої державности. Говорити, що гетьманці не дають „ясної державницько-політичної концепції“ і „валять українсько-національну традицію“, так само-же безглуздно як і неграмотно. Ідеольоґія Гетьманщини і факти життя говорять щось зовсім противного.

VI.

Те саме відноситься до закиду, що гетьманці поборюють гасло „на власні сили“. Ще 1921 р. в часі пошести „орєнтації на чужі сили“ — поставив В. Липинський в другій книжці „Хліборобської України“ твердо і ясно тезу *орієнтації тільки на власні сили*. Зі всіх українських політичних таборів тезу ту поставив перший табор гетьманський — проголосив її В. Липинський перший тоді, коли нинішний ідеольоґ українського націоналізму Д. Донцов писав свої „підстави нашої політики“ — де пропаґував уенерівську орієнтацію на Польщу—коли-ж відомий український діяч старшого покоління, Е. Чикаленко, проголосив погляд, що тільки чужий принц, вяряг, опертий на свою ґвардію, зможе українську державу побудувати, бо на свого монарха Українці не погодяться — В. Липинський написав обємисту працю „Покликання Варягів, чи орґанізація хліборобів“, де проголошує тезу „ніхто з нас не зробить нації, як що ми самі нею не захочемо бути“, що тільки орґанізація власних сил, а відтак завойовання влади на Україні власними силами зробить нас державною нацією. Тільки по лінії найбільшого, а не найменшого опору, дійти можемо до своєї державности — ось одна з тез В. Липинського, яку він залюбки в своїх писаннях повторяє, так, що та теза уйти може увазі тільки того, *хто взагалі не читав його писань*.

VII.

Але в практиці на галицькім ґрунті теоретична пропаґанда гетьманату є тотожною з практичною пропаґандою угодовщини — пише І. Кедрин дальше. Такому твердженню бракує всяких основ. Гетьманський центр ніде і ніколи такої пропаґанди не провадив. Коли-ж І. Кедрин думає, що бл. п. Вол. Бачинський свої угодові справи у Варшаві водив під впливом гетьманців або що сам він був визнавцем ідеольоґії В. Липинського, то помиляється і то свідомо, бо та концепція, яку він підсуває В. Бачинському як підставу польсько-української угоди — є суперечна цілій ідеольоґії В. Липинського і з тої ідеольоґії вийти не могла. Ця концепція суперечить рішучо політиці гетьманського центра, яка має під сучасну пору зовсім инші завдання зовсім инше її заложення. Так отже політика гетьманців не маючи нічо спільного з сучасною практичною політикою галицькою — ніякого гріху дотепер супроти Галичини не зробила і не робить. Але що гірше — політична пропаґанда і практика

героїв української придніпрянської революції 1917—1920 допровадила до сучасного стану галицьку справу. Отсе і є злочином героїв національної(!) революції. І чи за це гетьманці можуть боготворити цю революцію, чи мають жахатися проаналізувати її хиби тільки тому, щоби І. Кедрин не сказав, що це обезцінювання революції 1917—1920?

VIII.

Змагаючи до цілковитого визволення України зпід кольоніяльної залежности, гетьманський табор старається в першу чергу підготовити до державної творчої праці ті верстви на Україні, якіб могли тягар державности взяти на себе — старається через свою ідеольоґію підготовити ґрунт під належну орґанізацію тих державно-творчих сил. Якінебуть угоди з метрополіями, що зробили українські землі своїми кольоніями, для гетьманського табору тепер ні причому і не можуть вони мати місця, бо це тільки спріпилоб кольоніяльне положення України.

Гетьманщина 1918 р. не була вільна від „вольних і невольних“ промахів. В. Липинський виказує ті промахи і каже, що одним з тих промахів було проголошення федерації з (неістнуючою тоді!) Росією.

Але гетьманці не забувають, що Українці *масово* живуть на теритоpії Росії (Сибір Туркестан, Зелений Клин то що) тому Україна очивидно звязи з тою українською людністю зрікатися не може. А далі - тому, що кольонізаційний гін української селянської людности йде на схід і південь — що цего вимагає ґеоґрафічне політичне положення — політичний розум велить Україні шукати можливости співжиття з Великоросами. Але ця звязь не може бути ані політична залежність без жадного права, ані з правами територіяльної автономії, ані навіть федерація. Може це бути тільки форма вільного союзу, з повною незалежністю. Перекинення хочби найменшого державного тягару з плечей української державної верстви, на чужі союзні плечі — може тільки здеморалізувати українські державно-творчі елементи і спричинити новий упадок української державности. — А се засада „по лінії найбільшого“, а не „найменшого опору“. Хиба-ж се чим небудь схоже на угодовщину?

До заключення подібного союзу дорога ще далека. Треба, щоб сама Україна своїми власними силами вийшла з хаосу, щоби сильно зорґанізована провідна верства власними засобами завоювала владу на Україні, щоб Україна стала дійсно незалежною, а Українці стали нацією зі всіма атрибутами державної нації, а тоді що-йно прийде час на означення відносин союзних із сусідами.

На двох фронтах рівночасно Україна битися не може, з одної сторони мусить забезпечитися союзом, щоб мати вільні руки в другу сторону. Про це повинні памятати Галичани і пригадати собі з галицької історії, що тільки тоді змогли князі Ростиславичі в XII століттю збудували самостійну галицьку державу і оборонити її супроти Заходу, коли вони увійшли в політичний союз з суздальськими і володимирськими князями, і так довго та самостійність галицької держкви стояла, як довго північні князі держалися союзної політики з князями галицькими, — під тим оглядом кілька послідних століть не змінили політичної констеляції. Від державної сили України і її політики залежати буде, чи політичне положення західних земель — виллється у новий політичний союз, чи в цілковите „возсоединеніе“ і „обрусініе“. — Галицькеновітне москвофільство, се прояв одного і того самого політичного думання, що в давнину, і галицькі політики мусять над тим проявом добре призадуматись. Рух москвофільський в його формі „обрусіння“, буде завжди кріпшати, як що тільки українська політика на сході і заході будуть робити політичні промахи, а в середині ширити хаос і дезорієнтацію, що ослабляти буде віру у власні сили і можність визволення власними силами.

IX.

Всі заміти проти гетьманської ідеольоґії і політики І. Кедрина позбавлені всякої фактичної пістави. Під тим оглядом не маємо претенсій, щоб нам вірити на слово. „Листи до братів хліборобів“, „Хліборобська Україна“, „Бюлетен Гетьманської Управи“, ось ті праці, які кождий мусить прочитати, щоб пізнати ідеольоґію сучасної Гетьманщини. Присвоєння собі підстав тої ідеольоґії праця важка, вимагає вона основного опанування вище згаданих праць. Се цілком новий суспільно політичний світогляд, який переводить основну переоцінку всіх наших давно засвоєних поглядів, світогляд суто-український, що виріс з українського ґрунту і української традиції. Без ілюзій і без ніяких обслон, як В. Липинський каже „словних, димових занавіс“, розкриває вона нам наше минуле і вказує важкий, довгий, тернистий шлях у нашу будуччину. І ніяка „льоґіка фактів“ ніяка „науково доказана теорія“ не допровадить нас (як се доказували соціялісти на підставі наукового соціялізму), автоматично до української державности. Тільки наше сильне хотіння, наша віра, наше тверде змагання, в орґанізації, відданій одному раз на завсіди усталеному проводови. Тому дідичність Гетьманського Роду і вірність хочби гіршому Гетьманови, скорше забезпечить Україні державність, ніж гризня і бійка за найліпших кандидатів, яка в минулому принесла для нашої незалежности такі гіркі наслідки.

ПАВЛО СЛОТА.

ВЕЛИКДЕНЬ на Мазурах

I.

Четверта година ранком.

Буджуся. Щось мов дзвони залітають до мене в хату.

Ах знаю!

Це голос радісних великодних гомонів долітає аж з рідних сторін у глухе мазурське село...

„Христос Воскрес... із мертвих...“ чую і то таки виразно чую могучий рев радости, що з усеї землі пливе рікою до синів України, розсіяних по цілій земській кулі.

„Христос воскресе...“

Не можу спати. Починаю і собі співати. Забув, що сплять діти й хора жінка — співаю...

І найменший син будиться. Сідає малий, рожевий од сну на ліжку і тре рученятами очка...

— Тату, я хочу до бабуні. В бабуні Великдень...

Боляче стає мені.

— Підожди, сину, троха, видиш Надійка ще маленька — їй щойно два тижні і мамуся хора. Як буде тепло, то всі поїдемо.

— Тату, завези мене до Тельнополя і я сам поїду...

— Ні, сину, мамуся хора, хто їй дасть їсти, як ми поїдемо?

— Тату, а ци в бабуні співають „Алелюя?“

— Ні, в бабуні співають: „Христос воскресе із мертвих...“

— А цого Льодка співає Алелуя?..

— Бо ту всі, сину, так співають...

— Співаймо, тату, так як в бабуні...

І він починає співати зі мною — а мені сльози стають в очах.

— А цому ксьондз не плийшов святити?

— Ми собі самі, сину, посвятимо, ксьондз на наші свята не святить, тільки на польські... Спи ще, спи, а потім встанемо та посвятимо...

І його кучерява, сонна голова лягає на мої груди а очка клеються до сну...

Сину, сину!...

II.

Нагадалися мені діточі літа...

В суботу, по вечері, вимивала мене мати, вичісувала старанно, вбирала в нове вбрання — і ми йшли до церкви на „діянія“.

По ярах і оболонях горіли рештки коліс чи воріт, принесених сюди збиточними хлопцями, що палили вогні. В кождій хатині блимало світло. З села долітали голоси півнів, що нарушували спокій святочної, зачарованої ночі.

Дорогою стрічали ми гурти темних фіґур. Виталися одні з другими більш як набожно і йшли ті до церкви — ті до дому...

Ми з мамою доходили до церкви. Мати сумувала, роздумуючи муки Христові — а я, хоча й сам не знав, чого — сумував. В церкві люди клячать, похиливши голови аж до землі. Тихо. Часом лиш добувається з дна душі чиєсь: „Боже! Ах, Боже!“ Коло плащениці горить дві свічки, третя в крилосі, де дяк читає незрозумілі якісь мені молитви.

І я ставав на пальці, цілував плащеницю, кидав „ґрейцар“ на тацу, що стояла коло гробу і за мамою йшов за крилос. Клякнув, аж сідав на коліна і тихо молився. Довго — аж коліна боліли...

Мати сіпнула за рукав і знов тихенько вертали ми домів.

На Великдень, перед сходом сонця, сідали ми, діти, на віз, а дідуньо поганяв коні.

Їхали святити паску...

Скільки втіхи, скільки радощів на діточне обличах — годі висловити. Близько церкви здіймав дідуньо з воза плетену соломяну чвертку, в якій були паски, а з верха мясо, сало, яйця, сир, масло і кілька грубих, мов пужаки, хронів.

Дідуньо чіпляв коням обрік, а нас мати забирала під церкву.

Де дівся той смуток, що перед кількома годинами заливав діточу душу! Тепер радощам не було ні кінця ні границь...

В дома їв свячене, брав в кишені писанки, витягав прута зпід шопи, якого приготовив ще перед святами і стрілою мчався на вулицю...

А там вже парубки і дівчата побралися за руки і співали:

Гайта, коню, вісьта.

— Поїдем до міста...

Я підбігав, приглядався — цвіг! що найкращу дівчину прутом і втікав між ровесників...

— А то чий такий шибеник? Диви, диви!

— А то Васильків зза коршми...

На забаві і збитках втікав час і по заході сонця вертав я до дому. Їв кусок свіжої разової паски і мясо. Свяченої, питльованої не можна по заході, бо кури посліпнуть — говорила бабуня...

Пізнійше я вже сам ходив до церкви.

На Великдень, як тільки засіріло — я вже під церквою і біг на дзвіницю, щоби захопити дзвін. Страх, як любив дзвонити...

До дзвонів дерлись такі, як я. Знали ми, що тоді богато дзвонять...

Під дзвіницею стояв, наче з під землі виріс, сліпий Роман—дзвонар.

Отой Роман мав феноменальну память: псалтир, апостоли, тропарі і кондаки як з книжки читає...

На Великдень Роман брав якийсь довгий куртах, повитираний коло кишень, ставав перед нами і давав знаки, коли дзвонити. Кождий з нас відзивався, бо Роман пізнавав усіх по голосі і хотів знати, хто при якім дзвоні...

Грізний і рішучий голос Романа приковував нас до шнурів — як постаті в зачарованій казці. Підчас війни я бачив командантів батерій, що нагадували мені сліпого Романа...

При тім Роман затирав усе руки, як серед зими. Зігнений в кульбаку, в низькім отворі вежі, що служив за двері, лицем в сторону церкви слухав пильно, що співають. І як перед дверми заспівали в третє „Христос Воскресе“ — Роман махнув рукою і ми задзвонили. Підняв руку і ми стали.

Ми тільки слідили за руками Романа і не бачили ні дзвіниці, ні людий. Бачили його куртах і сміялися з нього, а Романа це дразнило і він давав нам або впотилицю або таки просто скидав зі сходів.

Я стояв при третьому дзвоні, званому „субітником“ і дуже захотілося мені подзвонити великим дзвоном. Роман стояв нерухомо в дверях і я зробив заміну з одним сусідом. Небавом впав знак „дзвони“ — я потягнув з усеї сили мотузок і дзвін перевернувся.

Роман вскочив лютий на гору і почастував мене двічі по лиці:

— То за те, що міняєш! То за те, що перевертаєш!

Я сплакав, закусив зуби і мовчки зліз з дзвіниці. На душі заховав месть, бо міг мене був по плечах вибити — а не по лиці...

По полудні я стрінув на дорозі Романа. Йшов і вимахував палицею. Я митю витягнув папів сиру писанку і бух! йому в лице...

Ночував у бабуні — бо батько збирався бити.

Роман пізнає мене й нині по голосі, хоч я літами не був дома і згадує часом ту писанку.

III.

Ріжні бували Великодні — що року инший. Смутні і веселі, на фронті і на чужині...

Але такого, як нині — ще не було.

Серед мазурського моря обходимо свято-побіди Правди...

Та чи так воно дійсно?

Ні! Бо якби частинка правди була на світі — то яб повинен на своїй землі святкувати, в тій землі, що кровю і кістками цілих поколінь освячена...

Гей, чи скоро настане той час?...

IV.

— Тату, вставаймо! Святім!

Ми встали, поставили на стіл булку, ковбасу, кілька яєць і грудку масла.

Я покропив усе свяченою водою — а він, маленький як горошиночка, бігав коло мене:

— Дай тату, я посвяцу!...

Кропив стіл, співав „Хлистос восклес“ і тішився.

Жінка плакала...

Я стояв мовчки — біль давив серце?

Чи такого Великодня сподівався я, йдучи в ряди Січових Стрільців?

Боже! Де Твоя Правда?...

Юрій Лебединський.

Українсько-російські економічні взаємини й незалежність України.

Поміж економічно-політичними діячами европейських держав поширені під впливом російських політиків погляди, що самостійність України неможлива з господарських причин, бо життя України й Росії розвивалось разом, спільно, і творить нерозлучну господарську цілість. Відірвання України від Росії і перетворення її в самостійну політично-господарську одиницю викликалоби, по думці російських політиків, господарську руїну України й загрозилоби самим життєвим інтересам Росії, котра без України не моглаби розвиватись, як господарський орґанізм.

Через те, що середні і дрібні держави, що не володіють над потрібними для економічного розвитку складовими частинами, не мають рації існування й перешкоджують загальносвітовому господарському розвиткові — виникло в видатних і впливових політиків стремління до творення господарсько-самовистарчальних держав.

Отсі, накинені деяким европейським економістам і політикам погляди про господарську несамовистарчальність України і про неможливість господарського розвитку Росії без України, мусіли бути опрокинені в інтересі наших самостійницьких стрімлінь. За цю роботу взявся й дуже добре її виконав один із найвидатніщих наших учених економістів, проф. В. Тимошенко. Праця його надрукована на німецькій мові в Записках Українського Наукового Інституту в Берліні (книжка 2) під назвою: „Ukraine und Russland in ihren gegenseitigen wirtschaftlichen Beziehungen“.

Для зясування обсягу й глибини взаємної господарської залежности України й Росії, проф. Тимошенко досліджує окремі галузі господарства обидвох цих держав і вплив тих галузей на взаємні господарські стосунки. Найважніщою галуззю продукції на Україні є *хліборобство*. Тільки з тих губерній України, що належать сьогодня до Радянської України, вивозили за останні перед війною роки від 5 до 6 міліонів тон збіжа, а зі всіх українських земель, що були під Росією, вивозили від 7 до 8 міліонів тон збіжа.

Поширений погляд, що Росія була для України природним місцем збуту збіжа, є неправильним. Україна була шпихлірем зерна не для Росії, а для Західньої і Центральної Европи, бо на внутрішню Росію припадало 5 і найбільше 10% загального українського збіжевого експорту, а решта — на Европу. З цього виходить, що зернова продукція Росії, переважно в центральних і приволжанських ґуберніях, майже цілком задовольняла потреби Росії в збіжу й Росія не була таким значним ринком для українського збіжа, як про це твердять Росіяне.

Правда, з України вивозили до Росії від 3/4 до 1 міліона тон муки, але цей вивіз припадав на Конґресівку, Лотву, Прибалтицькі ґубернії й на Білорусь. З причини дорогого транспорту й дуже низьких тарифів для перевозу збіжа Центральної Росії, українське збіже й мука не могли конкурувати в промислових ґуберніях Росії зі збіжем і мукою центральних і приволжанських ґуберній, тому ринки Росії були властиво замкнені для українського збіжа й муки. Отже Росія майже не була ринком для збуту нашої збіжевої продукції. Навпаки — Україна тісно звязана була торговельними стосунками з Західньою Европою й з зазначеними вище краями, що відділились від Росії. Таке саме відношення що до збіжа буде між Україною й Росією й надалі, бо приволжанські ґубернії й Сибір, розвиваючи свою хліборобську культуру, цілком задовольнятимуть потреби в зерновій продукції цілої Росії.

Подібний стан існував і в *скотарській продукції*, а саме надвижку цієї продукції Україна вивозила до Західньої Европи і до зазначених вище країв, що відділились од Росії, але треба мати на увазі, що скотарська продукція розвинена була на Україні досить слабо. Потреби Росії в цій продукції задовольняли без жадної конкуренції з боку України приволжанські ґубернії, Сибір і середно-азійські краї Росії, де скотарство допроваджене було до досить високої культури.

Цілком инше значіння мало *цукроварство*, яке було найважніщою галуззю промислової продукції на Україні. Майже 3/4 цукрової продукції вивозили за межі України й переважно до центральної Росії. Вивіз до західньої Европи був незначний з причини конкуренції з боку инших країв. Без сумніву, російський ринок для українського цукру матиме в будуччині немале значіння, як що взяти на увагу конкуренцію цукрової промисловости инших країв, яка з кожним днем загострується.

З другого боку треба дуже рахуватись з тим, що після поділу поміщицьких земель дрібні селянські господарства не давати-муть стільки бураків, скільки доставляли їх великі маєтки. На це вказує те, що перед війною середні й великі господарства достарчали цукроварням приблизно 4/5 буракової продукції, а дрібні — тільки 1/5 цієї продукції.

Приймаючи на увагу теперішній загальний стан господарства на Україні, можна припустити, що там пошириться скотарська продукція. Розвій же цукроварства буде йти дуже повільними кроками й задовольняти-ме свій внутрішній ринок і частинно потреби Центральної Росії, Кавказу, Середньої Азії, які є природними пунктами для збуту нашого цукру.

Після сільського господарства й цукроварства *гірнича промисловість* займає на Україні найповажнійше місце. Донецька вугільна область дасть у будуччині Україні змогу розвинути власну промисловість і з країни хліборобської стати гармонійною промислово-хліборобською самовистарчальною країною.

Присутність власне на Україні цих природних багацтв служить Росіянам ніби підставою для відмовлення Україні права на незалежне політичне існування, бо господарський розвиток Росії без донецького вугілля є нібито просто неможливий. Перед світовою війною Донецька вугільна область задовольняла 70% загальноросійського запотребованя вугілля, що дає привід твердити, що та область з господарського погляду мусілаби задовольняти потреби не тільки України, але й Росії. Але таке твердження є помилкове, бо переважну частину здобутого там вугілля зуживала промисловість України й тільки незначну частину його, приблизно 1/5—1/4 всієї продукції вивозилося до Росії в район Волги й північного Кавказу. До инших частин Росії, наприклад, до північно-західньої, прибалтицької, український вугіль не вивозився, бо в нормальних часах він не міг конкурувати з привозним анґлійським і німецьким вугіллям. Рівнобіжно з привозним закордонним вугіллям потреби Росії в мінеральному паливі задовольнялись кавказською нафтою, вугіллям московського району, торфом і дровами.

Сучасна політика совітської влади скерована до електрифікації Росії шляхом використання покладів торфу й водяної енерґії. Тому центрально-російська промисловість постепенно звільняється навіть від тої незначної вугільної залежности од України, в якій вовона знаходилась. З цього виходить, що Донецькі поклади вугілля є одиноким джерелом енерґії для України, бідної на ліс, торф і нафту, між тим як Росія має инші невичерпані джерела палива на Уралі, Сибірі, а головне нафту з надзвичайно вигідним комунікаційним шляхом: Каспійське море - Волга. Із здобутого на Дону вугілля зуживала українська металюрґійна промисловість 1/3 всієї продукції, більш ніж 1/3 споживали инші галузі української промисловости й залізниці, а тільки решту вивозилось до Росії. Треба завважити, що російська залізна промисловість розвивається на Уралі й обслуговує звідси инші галузі російської промисловости й сільського господарства. Отже Росія обходилась і надалі може обходитись без українського вугілля.

Рівнож безпідставним є твердження, що неможна собі уявити нормального розвитку Росії, без української *залізної промисловости й залізної руди*, як не можна уявити собі нібито розвитку цієї-ж промисловости без російського ринку для неї. Росія володіє в Кузнецькому районі Сибіри невичерпаними й запасами першорядної якости коксового вугілля, який може задовольнити всі її потреби в паливі для промисловости, а Урал може дати необмежену кількість залізної руди. Треба тільки получити ці два пункти залізницею.

Навпаки — запаси залізної руди в Кривому Розі, яка є найліпша на цілий світ, дуже незначні й протягом 30—40 років, по обчисленням фахівців, будуть цілком вичерпані. Значить, Росія може обійтись без української руди, а українська залізна промисловість не потрібувати-ме російських ринків. Завданням її буде задовольнити потреби внутрішнього ринку готовими залізними товарами, не вивозячи за кордон надзвичайно високої якости руди, як це було й є під російським пануванням.

Хліборобство, вугілля й залізна руда, що знаходяться на нашій території, є нерозлучними складовими частинами українського господарства. Такі самі природні багацтва, тільки в значно більшому розмірі, має Росія на своїй території і українських не потрібує.

Цей короткий нарис укра-

їнського економічного життя в звязку з російським яскраво доказує, що близькі господарські стосунки, які тягнулись понад 200 років спільного державного життя України й Росії, ніколи не були такими тісними, як це можна собі уявляти без докладного знайомства з дійсним станом взаємовідносин. Крім цього, в господарському відношенні Україна завжди хилилась на захід, а на російському сході вона мала конкурента, особливо що до гірничої і залізної промисловости.

Є ще одно питання, яке стоїть на великій перешкоді до того, щоби Росія погодилась на істнування незалежної Української Держави, а саме *питання про доступ Росії до Чорного моря*. З огляду на це повстає питання, о скільки дійсно доступ Росії до Чорного моря є конче потрібний для неї з господарського погляду й о скільки Росія, без України, використовувала це море для товарового транспорту.

Перш за все треба завважити, що із загально російського привозу перед війною товарів припадало на береги Чорного й Азовського морей тільки 6% вартости всього привозу, причім привіз до цих берегів йшов переважно на потреби України й щорічно спадав. Отже привіз, що припадав на корінну Росію, був дуже незначний. Це є цілком зрозуміле, бо Росія привозила й вивозила товари з портів Балтицького моря, доставляючи звідси товарів також і для України. Що до вивозу, то перед війною з портів Чорного й Азовського моря вивожено приблизно 30—40% загальної вартости вивозу Російської Держави, при чім на територію України припадала переважаюча частина цього експорту, наприклад $^2/_3$ загального вивозу зерна. Через українські порти вивожено українські товари: зерно, залізо, залізну руду, вугілля, цукор а привожено — нафту з Кавказу.

Взагалі можна ствердити, що з губерній корінної Росії не привозилось до цих портів жадних товарів. Навпаки — треба підкреслити, що з деяких українських губерній, наприклад Чернигівської, Полтавської, вивозилось збіже до портів Балтицького моря. Навіть і тепер, коли деякі порти того моря не належать вже до Росії, привіз і вивіз товарів відбувається через порти Балтицького моря, що належать до Росії, а Чорне й Азовське море обслуговує майже цілком інтереси української продукції, як і перед війною. В господарському відношенні належать північні береги Чорного й Азовського моря цілком до України й до Кавказу. Звязок властивої Росії з цими берегами є дуже слабкий і підтримується тільки через один порт — Ростов на Дону. Таким чином для властивої Росії не представляє Чорне море жадної проблеми з господарського погляду.

Побіжно й значно скорочено подали ми основні пункти праці проф. Тимошенка про господарські взаємовідносини України й Росії, бо розмір газетної статті не дозволяє на більш вичерпуюче ознайомлення читачів з дійсно визначною працею його. Економічні моменти: порти, вугіль, залізна руда, нафта, ринки рішуче впливають на світову політику й на створення держав. Тому мусимо звертати дуже велику увагу на економічні питання при боротьбі за нашу незалежність. Солідне наукове освітлення проф. Тимошенком зазначених економічних моментів заслуговує на те, щоби кожний Українець, що має близьке відношення до економічно-політичних справ, докладно ознайомився з його працею, бо порушені в ній питання матимуть першорядне значіння в боротьбі за утворення нашої незалежної держави.

ГРИНЬКО БАЙДІВ, селянин.

„Хто ми, чиї сини?...“

Великий український 40 міліоновий народ! Від Карпат по Кавказ, понад Сяном і Бугом, здовж понад Дністром, понад Припетю, здовж Дніпра і Донця, понад береги Чорного Моря мешкали від віків наші прадіди, тут і ми нині живемо. Земля наша простором більша від Франції, найбогатша в Европі. Це Україна, славна з поконвіку богацтвом, красою і своїм благороднимшляхотним народом. Так говорять свої і чужі вчені. Тисячі пісень і дум, зложені й виспівані нашим народом, доказують, що український нарід мав шляхотну душу, мав ніжне почуття, мав добре серце: він не був варваром!

Князь Олег (907—914), йдучи з Великого Новгорода на Греків, побачив з Дніпра на его правім березі, на сімох горбах велике й дуже гарне місто. Це місто він взяв приступом, посадив в нім на престолі свого небожа Ігоря і вчинив це місто столицею всіх городів України. Це був Київ, збудований там, де Первозванний Апостол Андрей заткнув було святий хрест, благословив гори, нарід і молився. Князь Олег заключив з Греками мир, увійшов з ними в корисні взаємини торговельні. Українці вивозили до Греції пшеницю, дорогі скіри з куниць, бобрів, горностаїв; вивозили багато меду і воску. Грецькі купці привозили до Київа дорогі парчі, мистецькі вироби з золота, срібла, і ин. свої вироби і плоди своєї землі. Від Греків, які були тоді найкультурнійшим народом світа, вчилися Українці їхнього мистецтва, пізнавали їхню високу просвіту і християнську науку.

Велика княгиня Ольга (946—960) їздила кілька разів в Царгород, була в гостях у грецьких цісарів, вона пізнала і приняла перша віру Христову. За її князювання вже була в Київі християнська церква, було багато християн, які свобідно й безпечно визнавали свою нову віру, бо український нарід, хоч був ще поганином, не був варваром! Він шанував кожду віру.

Володимир Великий, син Святослава, внук св. Ольги, приняв в 988 р. віру Христову і приказав її приняти всьому українському народові. Він оженився з грецькою царівною, з якою приїхали до Київа грецькі християнські священики, багато вчених, купці, ремісники, котрі навчали Українців нових наук і гарних ремесел. В Київі і на Україні зачинають будувати церкви, засновуються школи, зачинаються писати книжки.

За Ярослава Мудрого, сина Володимира, дійшла Україна до найбільшої могучости, до такої великої слави й добробуту, що всі найбільші тодішні держави західної Европи (Франція, Еспанія, Німеччина, Норвеґія) старалися о дружбу з Україною. Їх королі женилися з дочками українських князів. А це знов доказувало, що Україна була культурна, її нарід богатий і шляхотний, а не варвар!

Третя по Володимирі і Ярославі велика княжа постать — Володимир Мономах розніс по цілім світі славу імени українського народу. Мати Володимира була дочкою візантійського цісаря, а В. як його внук звався „Мономахом“, сам був жонатий з королівною данською, сина оженив у короля шведського, а доньок і внучок повіддавав за пануючих заморських та візантійських. Має право Україна сказати: „Панувала і я колись на широкім світі!“

І в Галичині сидів на золотокованім престолі Ярослав Осьмомисл, сидів славний Роман, який громив ворогів приборкав буйних бояр, опікувався селянами й міщанами. Сидів в Галичі і син Романів, Данило, що спершу мусів залишити своє князівство перед буйними боярами, але по довшій боротьбі прогнав ворогів, покарав лукавих і зрадливих бояр, опер свою силу на народі і дбав про него.

За князів була Україна найбільшою державою в Европі. Хоч князь був головою держави і правив нею, то всеж таки і нарід в найважнійших справах мав голос на своїх народніх вічах. Нарід жив свобідний у добробуті, — землі було багато, в ріках безчисленна скількість риб, в лісах повно звірини, в кождім дуплі дерева а навіть в степових комишах жили бджоли від котрих було багато меду і воску.

І просвіта на Україні була висока: були списані права за Ярослава Мудрого, жив великий літописець Нестор, співали чудові пісні бояни („Пісня о полку Ігоревім“), якими ніякий славянський нарід не може повеличатися. І це знов свідоцтво культури і благородности народа.

А тому Україна була щаслива, бо мала своїх господарів української землі — своїх монархів-князів. Тому вся лють ворогів України зверталась проти князів. Вони чинили заколот між князями і старались, щоб княжа влада слабла. А коли княжа влада захиталась, прийшли вороги зі сходу, потім від заходу і північного сходу. Прийшли Татаре, за ними Турки, за ними найблизчі сусіди з заходу і півночи. Всі вони по варварськи руйнували, рабували богату Україну, знущалися над народом, забирали його в страшну неволю, замикали, палили й жидам в аренду винаймали його церкви, завели панщину, розпивали нарід горівкою і робили з него варвара, але він не подавався і варваром не став. Він любив свій рідний край, свою гарну мову, свою церкву і святу віру.

В найбільшім нещастю, коли здавалося, що Україна вже пропала, коли українські верхи свій нарід зрадили, тоді український нарід сам взявся за оборону своєї волі, свободи і віри. На Україні зачали творитися спершу малі гуртки відважних, хоробрих героїв, які йшли в степи за Дніпрові пороги, на славне Запоріжжя. Там вони жили з ловів, рибальства, воювали з Татарами і Турками. Це були славні, неустрашимі козаки, що засідали я в степах і чатували на Татар і Турків тоді, коли вони гнали з собою українських бранців, нечайно нападали на них, розбивали їх і увільняли нещасних невольників.

До козаків приставало щораз більше вольного, сміливого парубоцтва. На дніпрових островах побудували січі-кріпості, збиралися на широкім майдані перед церквою на раду і вибирали з поміж себе найхоробрійших отаманами, осаулами і писарами і ин. старшинами, яким в часі воєнного походу безумовно корились і їх слухали.

За славного гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного, що був родом з Галичини, дійшла сила козацького війська понад 20 тисяч козаків, які були пострахом для Татар і Турків. Петро Конашевич Сагайдачний розбив в 1621. р. під Хотином велику турецьку армію, ходив під Царгород, під Синопу і Трапезунт в Малій Азії, побивав Турків і увільняв тисячі нещасних невольників.

Український нарід зі своїми славними козаками-Запоріжцями боронив не тільки себе, але й цілу західну Европу від навали бусурманської. І під Віднем кілька тисяч козаків разом з Яном Собеским громили Турків. Український нарід був великодушним героєм, він боронив не тільки Україну, але й своїх сусідів. Варваром він не був! Варварство прийшло з північного сходу і північного заходу, проти якого боролася Україна віками.

За Великого Гетьмана, Богдана Хмельницького, нарід прогнав варварство з України, став вольним і свобідним. Та лиха доля нанесла на Україну нове московське варварство, яке знехтувало Переяславську угоду, знівечило гетьманську владу, завело кріпацтво. Але таки московське варварство не зруйнувало великого українського народа. І ніяка велика сила не зруйнує тебе, великий український народе, як на твоїм чолі стане господар Української Землі, як будеш любити Бога, свою церкву, школу і свою мову, — як будеш шляхотним і благородним. А український хлібороб завжди був шляхотний і благородний. Богата англійська пані, яка звідувала кольонії в Канаді, писала, що хоч англійське правительство призначило на кольонії для Українців найгірші околиці, то мимо цего українські кольоністи поробили райки в пустині, чого не доконали навіть Німці, Чехи і Італійці в далеко гарнійших околицях. І це доказує, що хліборобський нарід український вміє і зробить більше, ніж хлібороби инших народів.

Хлібороби були завжди лицарями. Вони мечем своє добро, свій дорібок боронили. Україна була вольною і щасливою лишень тоді, коли лицарі-хлібороби не затрачували своїх лицарських чеснот. Ті чесноти лицарські маємо тепер плекати, в тих чеснотах виховувати нашу молодіж.

Селянине-хліборобе будь лицарем, якому не вільно пити браги, робити з себе посмішовисько, не вільно за дурниці процесуватися і марнувати свого майна, свого й своїх дітий здоровля і щастя! Ти хліборобська українська молодіже, шануй себе, закинь сваволю, май честь і бережи її, бо чужі станут з тебе сміятися і тобою погорджувати. Тям, що ти потомком славних лицарів, які за святу Христову віру, за нарід і за волю клали свої голови. Вони не були хамами, безбожними комуністами, московсько-жидівськими більшовиками, що обрабували церкву а з малих дітий роблять розпустників-збуїв. Молодіже, тобі не вільно такою бути, хліборобська-лицарська честь тобі на це не дозволяє!

Господа Ісуса Христа обрехали, очернили, терновий вінець на Його святу голову вложили, били Його, в лице Йому плювали, на хрест прибили, коло Його гробу сторожу поставили, а Він третього дня воскрес зі славою. Свята правда побідила брехню. „Де нещастя найбільше, там поміч Божа найблизша“, каже пословиця. Народе! Май віру в Бога, віру в себе, будь лицарським, вчися, єднайся, а замучена Україна воскресне і Ти будеш паном в своїй хаті! Христос воскрес!

Проф. Леонід Білецький.

Нова збірка поезій.

(Борис Гомзин. „ТРОЙЗІЛЛЯ“. Прага, 1928, наклад. видавництва „Самотужки“.)

I.

Переді мною невелика збірка поезій, яка має загадкову назву „Тройзілля“. Складається вона із трьох циклів: 1) „Коваль кує і гне і тне“... або „Образки“, як означив поет цей цикль у заголовкові; 2) „І покотилося коло...“, 3) „А серце піснею довкола...“ Ці означення циклів не вказують на зверхній перелік кожного з окрема, а скорше є *символами*, що хотять убрати в себе внутрішний сенс кожного циклю.

Цикль перший... це поезії з кованою формою, вишуканим стилем, виплеканою ритмікою. Не знайдемо ми тут жанрової ріжноманітности, зате спостерігаємо богату й ріжноманітну ритмічну та строфічну будову. Це справді твори коваля, що

Кує і гне, і тне...
Одне скінчить — нове почне!

———

Вогонь гуде і жаром тхне —
В руках міцних зітхає міх.
І в наслідок —
Ритмічна гра! Весела гра!
А в руках вправного коваля —
Залізо — віск!

І на протязі цілого циклю поет виступає в парі з музиком і дає нам гарну мельодійність вірша, — наприклад:

ДЗВІН.

Хвилями — милями міряють [дзвони...
Дзвонами — тонами стелються [гони.
Молотом — золотом в хмари [волошкові бють,
Хором мінорним акорди на [зустріч пливуть!

. . . . . — бам! —
В селі ген там
Гуде старенький храм:
— Привіт всім вам!

Лугам... Ланам... Знесиленим [борцям!...
Я мир вам дам
У храм!... Так мирно там...
. . . Так тихо там...
. . . . . бам...

В оксамитах синьоцвітних тоне — [тоне даль...
І снується тихо нерозгадана [печаль,
І, тріпочучи крилами, поринає [дзвін,
Що хвилини тихне... тихне... [тихне... згін...

З мельодійно-композиційного боку це безперечно хороший вірш. Але поруч із багатою інструментацією та мельодікою в цім циклі виступає й майстерна метафоричність та фіґуральність віршу в цілому. Поет силою слова й конструктивної будови певні настроєві моменти, як „Трівога“, „Молитва“, „Мелянхолія“, „Утома“, „Одчай“ і инш. виливає в скульптурні „Мініятюри“-образи, в яких метафоричний образ зливається з індивідуальною ліричністю, що разом дає яскравий і наочний малюнок певного настрою.

Взагалі цей цілий цикль поезій є майстерна стилізація певних індивідуальних настроїв поета в окремі образи й цілі картини. Правда, і в „мініятюрах“ і в цілому ряді инших поезій цього циклю, як „Гармонія“, „Золототканий день“, „Світанок“ і ще кілька, ми відчуємо впливи „Соняшних клярнетів“ Тичини в інструментації, стилі а місцями й у виразах та строфічній будові; але це нічого, — навіть добре, коли перші кроки поетичної творчости проходять під впливом доброго зразку власне своєї, української поезії. Краще відсвіжувати поетичні перлини своїх таланових поетів і творити своєрідну українську поетичну традицію, як це робили наші найкращі поети, як Шевченко, Коцюбинський і инш., а ніж цілими пригорщами черпати з російщини, як це ми спостерігаємо в Маланюка і ще в де-кого з починаючих еміґрантів та в численної братії з Великої України, що культивують епіґонізм московський. З цього боку найдивовижнішим виявом є Маланюк, який у слід за Д. Донцовим з кулаками виступає проти російського чобота в політиці, а сам увесь пірнув у чобіт російської культури...

Отже в особі Б. Гомзина я спостерігаю поета, що з перших кроків своєї творчости не пішов слідами наших епіґонів, а слідами наших оригінальних творців поетичного слова, які свій поетичний скарб підносять на вищий щабель.

II.

Другий цикль... „І покотилося коло“... виявляє найтраґічнійшу сторінку з української визвольної боротьби за свою державну, національну та культурну незалежність, яка „споминами величних літ“ шматками від серця відривається і перебивається то риданнями й відчаєм, то надією перемогти, бо

Там за плугом — в полі
Розігнувся хтось похилий
Після довговічної неволі...,

то вірою в радісну весну, то жахом за те, „що то буде, що то буде з нами?“ то маршем похоронним... А на всьому циклі лежить печатка розчаровання, жалю невимовного і зневіри, що часами перебивається вірою, що

Сумні роки пройдуть — мов моря [хвилі
Ізлинуть тихо в нетрях забуття...
Нове заграє, зашумить життя —
На пилом запорошеній могилі, —

бо поет занадто любить це стрімке життя, яке

Сміється в блисках дня
А в ніч снує химерне горе.

І ця подвійність в решті-решт настроює поета на іронію („Люблю тебе стрімке життя“) а то й доводить до сарказму, в якому злобний сміх, що хам панує скрізь на українських землях, перебивається глибоким сумом:

А там . . .
Безсила впала на слабкі коліна
Матуся козаків . . .
Перед очима — сірий мур . . .
Шляхи... шляхи і довгий ряд [хрестів
Мов журавлів осінній шнур . . .
Та у садку засмучена дівчина . . .
Тихенько скаржиться квіткам
. . . . Ой там . . . ой там . . .
(„Життя? — Життя велике кіно!“)

III.

Третій цикль... „А серце піснею докола“... пройнятий наскрізь особистими настроями й почуттям кохання.

Похмуре еміґраційне життя поета примушує спиняти увагу на собі, на доцільності життя й на шуканні Бога („Моя дорога — без вас насамоті, шукати бога“). І цілий цикль просякнутий такими рефлексіями... Лише в коханні поет забуває це тяжке життя „без керми“ як „довговічний хрест“, як „темний морок“. Лише це почуття дає силу пережити це лихоліття і знайти своє сонце, перед яким „втікає ніч, неначе злодій“.

Коли в першім циклі відчував я вплив поезій Тичини, то в другім і третім поет від цього впливу звільнився й направився йти вже самостійною дорогою. Правда, в цих останніх циклях вже менша ріжноманітність віршової творби. Суцільний настрій і підвпадання одній течії переживань скеровує поета і на одноманітніщий ліричний тон. Але одноманітність у строфіці визначилася ріжноманітністю в барвах ліричних перебоїв та в образах.

Коли можна говорити про хиби в поезії Б. Гомзина то вони виявляються в пасивності автора, в малій силі до боротьби з обставинами, у вузькім соціяльнім світогляді та слабкій філософічній основі поезії, — це все надає поезії якогось зверхнього ліризму, який не запалює читача до чину і навіть до глибших переживань та переоцінки свого існування. Бог поета навіть і не Шевченків бог у другій половині його творчости; а космічне „Панта рей“ в маленькім вірші не вражає космогонічною силою давніх філософів, — все це в поезії не характеристичне і випадкове, — бо в цілому поет за мало роскриває ідейного змісту і не підносить читача на вершини своїх дум, не заглиблює у суворі будні нашого національного лихоліття, не роскриває перспектив у процесі шукань філософічних чи соціяльно-політичних, чи соціольогічних, або релігійних проблем, якими українська поезія така бідна... Нарешті в поезії Б. Гомзина за мало акції, яка-би поривала читача, зворушувала його. Але не дивлячись на ці, з мого погляду, хиби, які легко при бажанні автора можуть бути виправлені в дальшій творчости, поезії Б. Гомзина є відрадне явище в українській поетичній творчості останніх днів, бо вони є сильні формою і зверхньою красою, ріжноманітні строфікою й навіть змістом і промовляють за те, що в особі їх поета ми бачимо серйозного і вправного робітника та надійного творця, про що свідчить його ця перша збірка.

А взяв козак тройзілля копати,
Взяла над ним зузуля кувати!...
(Народ. пісні — Голов., т. III)

З Польщі і про Польщу.

В Польщі кредит подорожів: державний польський банк підніс процент з 8 на 9, а за ним підуть приватні банки, яким вже тепер мало є 12% і піднесли на 13%. Причиною того є брак готівки а також некористний торговельний білянс, а саме до Польщі в березні ввезено більше товарів за 72 міліони ніж вивезено в тім самім часі. Це все вяже руки теперішному міністерству і воно не є таке войовниче, як це з початку заповідалось. Що більше — новий премієр навіть заповів, що буде продовжувати політику попереднього міністерства Бартля т. є. що буде управляти Польщею разом зі соймом. Але цим заявам не вірять і догадуються, що нове міністерство вперід хоче поліпшити господарче положення в краю, а що-йно опісля приступити до боротьби з соймом. Бо якби дійсно нове міністерство нічим не ріжнилося від давного, то в такім разі по що було зміняти уряд.

Але справа внутрішної по-

літики зійшла в польських ґазетах на другий плян, бо ці ґазети розписуються вже від тижня, про „німецький замах на границі Польщі“. Як низче пишемо, на репараційній комісії в Парижі німецький делеґат Шахт заявив, що Німеччина не може платити такої суми, якої домагаються Франція і Анґлія. Але якби Німеччина одержала назад кольонії і деякі землі, якіб Німеччині нагнали дещо гроша, то вона згодилабся більше платити. Це польські ґазети розуміють так, що Німеччина домагається, щоб Польщі відібрати деякі землі і прилучити до Німеччини. З цего приводу відбуваються навіть польські віча, які протестують проти „німецького замаху“ на Польщу.

Що чувати в світі?

Союз Народів скликав до Женеви конференцію в справі розброєння. Та конференція радить уже кілька днів, але на висліди її задивляються усі дуже кепсько — бо уже кілька таких конференцій було і до нічого вони не довели. Навпаки — після кождої конференції ні звідси ні звідти оголошували часописи тайні військові договори та письма великих політиків, що глумилися вже з самої ідеї загального мира та розоруження. Теперішну конференцію в Женеві скликали на жадання делеґатів Німеччини і Мадяр, які на останній сесії Союзу поставили внесок в тій справі. І хоча усі держави згодилися на неї тай вислали своїх відпоручників до Женеви, то ясно, що сучасні політичні комбінації світа уявляють собою таку плутанину, що одною конференцією її не розвяжеш. Становище большевиків, союз морський Анґлії й Франції, розбудова фльоти Зединених Держав, обкроєння Німеччини, питання національних меншин — це все мусілаб конференція докладно розглянути і управильнити, колиб хотіла поставити до держав домагання, щоб вони розброювалися і на суші і на воді і у воздусі. І длятого, хоч дехто каже, що ця конференція є кроком вперід до загального мира та розброєння — то усі знають, що з неї нічо не буде. Делеґати поговорять, розїдуться, а їх держави далі будуть зброїтися та лякати світ страхіттям війни в будуччині.

Большевики нарешті покінчили вибори і оголосили їх вислід. Як відомо, вибори ці переведено незвичайно рухливо, при помочі величезного апарату аґітаційного та цілої повені аґітаційної літератури — хоча цього всього зовсім непотрібно було. Большевики пишуть вправді тепер, що ці вибори „відбувалися в незвичайно важких умовинах клясової боротьби“, що проти виборів пішов зорґанізований фронт куркулів (селян) і контрреволюціонерів, але хто орієнтується в сучасних відносинах большевії — той знає, що в дійсности ніякої боротьби не було, бо противників заздалегідь спаралізовано та відсунено від голосування і що вислід виборів можна було з гори передбачити. А вислід? З гордістю пишуть комуністи, що „у всіх округах перейшли наші кандидати“ та тішаться, що процент голосуючих піднісся в цілій большевії з 47½% (1927) до 61·3%, а на Україні з 57·6% до 64·4%. Та яка це слаба побіда — можна зрозуміти хочаб тільки взявши Італію для порівнання з її 98% голосуванням на державну листу. А прецінь большевики кричать, що в Італії панує террор, а їх вибори рішила воля „працюючого“ люду! Ще краще можна добачитися програної в мнимій побіді, коли зважимо, що навіть з тих 61·3% виборців ледви одна четверта часть голосувала добровільно на комуністичну листу, а решта була або примушена, або в часі виборів пороблено такі махінації, що їх голоси підтягнули під загальну суму голосів за державною листою. А що статистика виборів виказує зріст сільського пролетаріяту з 5 на 8% — то це ніякий радісний обяв. Це доказує, що село біднів, сходить на діди і дійсно робиться пролетарським селом. — З економічного боку представляє сучасна большевія такий образ, як за часів війни, коли комунізм був ще „воюючий“. Хвости перед склепами, видавання на картки харчів, брак найпотрібніщих середників та заборона „нетрудовій“ частині населення купувати в кооперативах і державних склепах — дуже нагадують ці хвилі. Найбільш одначе дається відчувати у большевиків брак збіжа. Зі шпихлірів, куди в осени було його звезено, повандрувало воно за кордон, щоб підреперувати пассивний торговельний білянс, і сьогодні шпихлірі порожні. Селянин замкнув для міст свою комору, бо навіть за одержані гроші, яко „неблагонадьожний“ нічого купити не може. Уряд придумує ріжні штучки, щоби видерти від нього збіже: Сільські ради, у яких по більшій части засідають не-селяне або такі, що селянського інтересу не розуміють, ухвалюють під натиском правительства віддати всю надвижку збіжа большевикам (очевидно, ухвала остає ухвалою на папері!) а хто до тої ухвали не достосовується — того бойкотують, позбавляють землі, яка тепер належить до громади, та позбавляють усіх громадянських прав. Одночасно пристосовується до села давні воєнні штучки: шпигунство, підозріння о контрреволюцію та донос, а часописи домагаються навіть карних експедицій та походу „робітничих бриґад“ на село, очевидно під формою боротьби з контрреволюцією та ухилом. Але й ці середники заводять і „добровільна“ віддача збіжа йде дуже а дуже пинявим кроком. — В останних часах большевики приноровили до збідованого та жадного помочі села ще один свій винахід — контрактацію засівів. Та контрактація тепер у всіх на устах, нею заповнені шпальти усіх часописів — а подабає вона на здавна практикований у нас жидами-лихварями спосіб — закупу будучого збору ще на переднівку. Большевики у своїм часі також проти того рода лихви виступали — але тепер замість допомогти селянству довготерміновим кредитом — закуповують за песі гроші самі будучі збори. Деякі большевицькі часописи, як от „Економическая Жізнь“ попадають просто в телячу радість на думку про висліди контрактації і тільки жалують, що її розпочали пізно, а через те вся озимина висовгнулася з рук комуністів.

Німецькі делеґати на репараційній конференції зложили заяву, що Німеччина заплатила дотепер 6 і пів міліярда золотих марок та ще готова є заплатити ще 40 міліярдів в 37 річних ратах. На те заявили вірителі, яким належиться воєнне відшкодовання, що Німеччина мусить заплатити 13 міліярдів більше. І от о тих 13 міліярдів розібється репараційна конференція. А саме, коли від Німеччини зажадали 13 міліярдів більше, тоді німецький делеґат заявив, що Німеччина згодилабся ще заплатити 13 міліонів більше, але лишень тоді: 1. коли дістане назад під свою владу заморські кольонії, 2. коли віддасться Німеччині краї багаті збіжем і 3. коли знесеться ґданський коритар, бо він розірвав Німеччину на дві части і тому ослабив її. Ця заява викликала бурю на конференції, а найбільшого крику наробили польські ґазети, бо вони бачать в тім домаганню Німеччини „замах на Польщу“ — а то через те, що Німеччина домагається тих польських країв, які перед війною належали до Німеччини. Французи назвали це домагання Німеччини вимушеним, а анґлійський делеґат льорд Revelstoke помер, як кажуть, з гризоти, коли почув німецьку заяву. По тій заяві німецькі делеґати зі своїм провідником Шахтом виїхали з Парижа. Так отже конференція розбилась. Внаслідок того на всіх світових біржах вартісні папері поспадали в цінах, що свідчить, яку велику ролю грає Німеччина у світовій господарці. Тоді американські делеґати зачали посередничити між Німеччиною а єї вірителями, стараючись обновити наради конференції. Чи це вдасться, годі предвидіти. Правдоподібно ні, бо ріжниця 13 міліярдів марок в золоті є за велика, щоб могли Німці згодитись. А французький премієр заявив, що Франція таки буде стояти при своїм і Німеччині нічо не опустить.

Анґлійські вибори зближаються і світ чимраз більше починає ними цікавитися. І хоча дотепер нема ще ніякої певности, котра з трьох великих анґлійських партій виграє то всеж політики обмірковують, як буде виглядати і Анґлія і її політика, якби ця або та партія виграла. Загально думають усі, що побідником вийде лабур-партай, а тоді у політичній будові світа наступилиб великі зміни. Перш усього лабуристи прихильно дивляться в бік большевиків і хоча вони вірні анґлійській короні, то деякі їх посунення моглиб заломати той загальний бойкот економічний, який ведуть держави світа супроти большевії. Далі лабуристи є прихильниками ревізії Версальського договору і помагалиб Німеччині евакуувати Надреня, помоглиб мабуть Австрії прилучитися до Німеччини, зажадалиб розброєння Франції — а як кажуть французькі політики — хто зна, чи не допомоглиб Німцям старатися о зворот Шлеська. Трохи менше булоб міжнародних комплікацій, якби ліберали війшли до уряду — алеж ці найменше даних мають на виграну. І тому найрадше хотілиб світові політики, щоб в Анґлії далі був уряд в руках консерватистів, як оттепер. Ті всі одначе побажання є тільки побажаннями, бо й самі Анґлійці не знають ще, хто в виборах побідить. А того року до виборчої урни приходить 5 міліонів жінок з голосом і вони мабуть будуть рішати про побіду цих чи тих. А є в Анґлії округи, де на один мужеський припадає два жіночі голоси. — Оноді відбулася остання сесія анґлійського парляменту, який за кілька днів уступить. На сесію прибули всі посли, заступник трону, цілий уряд та усі представники Анґлії в чужих державах. На тій сесії міністер анґлійського скарбу, Черчіль, подав звідомлення з дотеперішної господарки. В доходах Анґлії в тім році є 753,940.000 фунтів штерлінґів, в розходах 741,964.000 ф. Отже буджет має надвижки більш як 11 міліонів фунтів, але що уряд поробив богато обмежень та позменшав податки селянам — то на кінець року передбачує Черчіль яких 5 міліонів фунтів доходу. Свою промову закінчив міністер так: „Нехай другі говорять що хочуть, а ці цифри доказують, що ми мимо шкід, яких наробив страйк 1926 р. ідемо вперід і положення краю хоч поволи але стало кращає“.

Румунія від часу, як владу переняв уряд Манію, тримається отверто франкофільської політики на Балкані. Політику ту веде тепер мін. справ закорд. Міронеску, який в останнім тижні виїхав до Парижа буцьтоби для відпочинку, а в дійсности, щоби дістати нові інструкції до дальшого поступовання з сусідами, які, як відомо, тримають з Італією, за виїмком Югославії. Французькі впливи в Румунії є дуже великі. У війську всі старшини ґенерального штабу — це, подібно, як у Польщі, вихованки французьких військових шкіл. В гірництві та копальняній промисловости Румунії є сильно заанґажований французький капітал і йому на руку йдучи, заведено недавно в Румунії новий гірничий закон. У фінансових справах також кредитам і позичці Франції завдячує Румунія стабілізацію своєї валюти, з якою у своїм часі було дуже крухо. Очивидно — тому й нема мови про те, щоб виріклася Румунія такої опікунки, як Франція. Та тимчасом з полудня, з заходу і сходу має вона ворогів: ні Болгарія, ні Мадяри, ні большевики не хочуть їй дарувати загарбаного і Румунія тому у вічній трівозі. Радаб отже Румунія бодай мати добрі плечі між великими державами і бє поклони Парижови та запевнює його у своїй вірности.

В Еспанії відбулися величезні маніфестації, які доказували прихильність народу до теперішного уряду і до диктатора Прімо де Рівери зосібна. В столиці Еспанії, Мадриті, така маніфестація була дуже величава: Перед міністерством війни через повних пять годин дефілядували тисячі людий та сотки орґанізацій, висловлюючи окликами своє признання урядови. До маніфестантів промовив сам диктатор, менш-більш в той спосіб: „Ви заманіфестували свою прихильність до уряду і до мене і я почуваюся дуже щасливий. Ваш виступ буде доказом для заграниці, що Еспанія і її уряд — це одно. Супроти такого ніхто вже не дасть віри ложним чуткам про те, що у нас зле, а до тогож наша світова вистава поставить усіх перед докази цього, що в Еспанії згода і добро“. — Часописи пишуть, що маніфестанти горячо оплескували цю промову, а статистична комісія маніфестації зібрала одного дня тільки 5 міліонів підписів учасників.

Індії, ця „перла анґлійської корони“, заселені 300 міліонами Індійців, не робили ще ніколи стільки клопоту Анґлії, як в останніх місяцях. Правда, не належали вони ніколи до спокійних країв і часто підносили бунт проти анґлійської опіки. Але Анґлія завжди ці бунти кріваво утихомирювала. Навчені досвідом, індійські націоналісти „свараджі“ хопились инших способів боротьби за визволення. Замість бою оружем та проливання крови, зорґанізували Індійці бойкот анґлійських виробів. Щоби успокоїти Індії, надали їм Анґлійці ще в 1919 р. не дуже то широку конституцію, а коли та нічого не помогла, почали перед роком застановлятися в Анґлії над зміною політичного устрою Індій і вислали туди комісію під проводом Сімона, щоби та приглянулася і прислухалася та виробила проєкт нового устрою. І хотяй та комісія мабуть зажадає для Індій автономії або й домініяльних прав, то „свараджисти“ виступають ворожо проти Сімона, а в кождій демонстрації несуть таблиці, на яких написано: „Сімон — забирайся геть!“ Одночасно до Індій большевики вислали своїх аґітаторів, які викликують страйки, замахи на поїзди та вуличні бої. Анґлійці хотіли перевести закон про безпеченство загальне і думали на його підставі викинути комуністів за межі Індій — але підчас нарад парляменту над цим законом кинули комуністи бомбу до салі і унеможливили його ухвалу. У відповідь на це віце-король Індій, Ірвін, видав проєктований закон як декрет і почав чистити край від комуністів. Та тепер Москва підняла крик, що Анґлійці самі спровокували замах в парляменті, аби мати притоку до переслідування большевиків, а III. Інтернаціонал видав відозву до комуністів цілого світа, щоб вони помогли індійському повстанню.

В Литві арештовано багато соціялістів, закидуючи їм, що вони стоять в звязи з литовським зрадником Плєтшкайтісом, котрий втік до Польщі. Соціялісти видали відозву, в якій вирікаються його.

ДРОҐЕРІЯ і ПЕРФУМЕРІЯ ПЕРЕМИШЛЬ,
МАҐІСТРА М. ЛЯВФЕРА
МІЦКЕВИЧА 2. побіч двірця колієвого
поручає ПЕРШОРЯДНІ ТОВАРИ по цінах найдешевших.
ОБВОДОВА АПТИКА Шанцера Рік заснования 1842.
передтим ШВАРЦА державець Мр. М. ЛЯВФЕР, Перемишль, Францішканська 5.
(напроти костела ОО. Францішканів)
поручає всякі найсвіжіщі ліки.

ЛІКЕРИ зробити дома може кождий ЛІКЕРИ
в 70 ріжних смаках „STELLA“ в 70 ріжних смаках
До набуття в аптичних складах.
Головний склад: В. Ґ. Мушинський, в Перемишлі, Галичина.
Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.

Всячина.

Всім нашим передплатникам, корреспондентам, читачам, прихильникам та всьому Українському Народови — аж там, де не доходять звуки рідного слова — шлемо зі звуками Великодних дзвонів, найщирійші бажання побачити другий Великдень серед Великодня Нашої Батьківщини Христос Воскрес — браття! — РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“.

Громадяни і Громадянки! Дня 10. травня, в пятницю, відбудеться в салі „Народного Дому“, о год. 11½ перед пол. ПОВІТОВЕ ВІЧЕ, на якім промовляти будуть сенаторка О. Кисілевська, посолка М. Рудницька і пос. Др. В. Загайкевич. Явіться всі! Будуть обговорені важні справи! Жінки, прийдіть послухати ваших представниць!

Додаткова реєстрація інвалідів. Додаткова реєстрація інвалідів австрійської та російської армії на землях, що опинилися в границях Польщі, зачнеться дня 1 липня 1929. р. і буде трівати аж до кінця 1930. р., то є через півтора року. Вдови, сироти та батьки, котрих мужі, батьки або сини згинули як жовніри австрійської (російської) армії, та інваліди з бувшої австрійської (згл. російської) армії, котрі до кінця 1930. р. не зголосять своїх претенсій до польського скарбу, тратять ці претенсії на завсіди. Саме тепер переводить польський уряд реорґанізацію установ і урядів, котрі справою інвалідів займалися, і в звязку з цим не вийшло ще виконне розпорядження про додаткову реєстрацію. Тому ще ніхто наперед не знає, як цю реєстрацію переводити. У всякому випадку дотична влада видасть осібні друки на зголошення, котрі треба буде надіслати до воєвідських урядів. Оголошення розіслані ріжними „звйонзками“ по наших селах не мають жадного урядового значіння, а мають на ціли вербувати несвідомих в свої члени, від яких стягають членську вкладку за обітницю помочи при зголошенню до реєстрації. Інваліди Українці не мають потреби ні користи до тих „звйонзків“ вписуватися. Належить приготовити свої документи, вишукати свідків і ждати речинця. Про спосіб реєстрації не занехаємо в часописах оголосити. Подаємо до відома, що додаткова реєстрація оголошена в Д.З.Р.П. (Денник законів) ч. 23. з дня 13. IV. 29. р. — УКТОНІ, Львів, Руська 3.II.

Другий освітно-кооперативний курс Філії „Просвіти“ в Тернополі відбудеться від 15. листопада ц. р. до 15. марта 1930 р. — Місячне прожиття коштувати-ме 65 — 70 зол. Як що Виділові Філії „Просвіти“ вдасться знайти спільне мешкання для учеників курсу, тоді місячне удержання буде виносити менше. — Навчання на курсі безплатне, крім одноразової такси в висоті 30. зол., з котрих 15. зол. належить заплатити при зголошенню, а решту з початком курсу. На курс можуть бути приняті лиш мущини, що скінчили 18. літ життя і з правила найменше народню школу. — При письменнім чи устнім зголошенню належить предложити посвідку з читальні „Просвіти“, чи кооперативи, що ці установи поручили кандидата на згаданий курс. На відповідь належить долучити 25 сот. Зголошення слати до 1. липня 1929 р. на адресу: Канцелярія Філії „Просвіти“, Тернопіль, Міцкевича ч. 11. — Програма викладів: Історія й теорія кооперації, кооперативне право, книговодство й білянси госп. спож. і кред. кооператив, орґанізація кооператив, господарські відомости, ветеринарийні і пасічничі відомости, основні поняття з історії і ґеоґрафії, вибрані питання з українського і всесвітного письменства, теоретичне і практичне режісерство, основні питання з суспільно-політичних наук, основи суспільного виховання, вибрані питання з науки природи, психольоґії і т. п., практичні питання з права, боротьба з неграмотністю.

З Гороховець, пов. Перемишль пишуть нам: Перед цвітною неділею дійшло у нас до гострого спору між частиною селян а парохом в справі конкуренції, так що Староство стало переводити примусове стягання належитости конкуренційної при помочі жандармерії. При тім мало що не прийшло до проливу крови. Вина тут по обох сторонах. Селяни не почуваються до обовязку поставити це, що радо робили наші діди і батьки — а саме церков і парохіяльні будинки, даючи послух сельробівській аґітації. І коли на Великій Україні під большевицьким террором наше селянство наражується на переслідування за це, що ставить церкви і удержує своїх священиків, то в нас навідворот — польська влада при помочі жандармерії мусить стягати ті належитости. Вина тут і священика, що не уважаючи на тяжкий переднівок, допустив до інтервенції жандармерії. Чейже по жнивах булоби лекше селянам сплатити свій обовязок. Та найсумніще те, що такий необдуманий крок викопав провал між селом а парохом, зі шкодою для Церкви і села. Бо і якеж це пожиття між парохіянами а парохом, коли між ними „згоду“ мусить робити жандармерія зглядно Староста. Внаслідок цего стали відносини неможливі і треба надіятись, що церковна влада знайде способи, щоб привернути добрі відносини між селянами а священиком. Віримо, що свідомі селяни в Горохівцях причиняться до цего зі свого боку, коли будуть впливати на тих своїх людий, що дають послух ворожій аґітації. Якщо мають жаль до пароха, то нехай представлять це церковній владі, а вона справедливо вирішить справу.

Вся писанка для „Рідної Школи“! З нагоди Воскресення Христового не забувайте на писанку для „Рідної Школи“!

Нехай кожне Товариство (Кружок „Рідної Школи“, Читальня, Луг, Сокіл і т. п.) кожна кооператива, кожне підприємство і кожний Українець та кожна Українка особисто чи гуртом перешлють дар на писанку „Рідній Школі“.

Сповніть всій обовязок супроти свого молодого покоління й Великого Майбутнього української нації.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Для осіб з провінції, котрі спішаться чи до зелізниці, чи до автобусу — рецепти і инші замовлення, як також всякі висилки почтові полагоджує як найскорше

Аптика під „Звіздою“.

Новинки

НЕ ХОЧЕ МІЛІОНІВ. 94-літний Чех Бріх зістав оноді завідомлений, що в Америці умер його свояк і йому припадає у спадку сума 2 міліонів долярів. Кождий инший чоловік бувби таким спадком втішився тай благословив память свояка — а Бріх зробив навпаки. Завідомив уряд, що спадку не прийме, міліонів не потребує і з ними можуть собі зробити, що хочуть. Каже, що є вдоволений зі свойого життя і не думає собі його клопотами затроювати. Синів ані кревних Бріх не має — отже спадок піде на державу.

РАЙ... В Лондоні вийшла недавно книжка анґлійського міністра Черчіля, в якій той подає на підставі документів та статистики кількість жертв панування червоних катів. Як виходить з книжки, большевики замордували за час своєї імперії по день 1. січня 1929 р. 28 епископів, 1219 священиків, 6.000 професорів і учителів, 9.000 лікарів, 2950 артистів, 54.000 старшин, 70.000 поліціянтів, 139.000 робітників, 260.000 вояків, 355.000 інтелігентів і 815.000 селян. Добрі суми — правда?

МІЛІОНЕР ВМЕР В НУЖДІ. В Америці може жебрак стати міліонером — але й мілонер може згинути дідом. Така саме судьба й зустріла колишнього міліонера, властителя величезної фабрики самоходів, Давида Біка. Чоловік той помер в такій нужді в Ню-Йорку, що мусів його маґістрат поховати на власний кошт! От — як прийшло, так пішло.

1.757 РАЗІВ ЗА РУКУ. Одна американська часопись пише, що президент Гувер мав перед тижнем горячий день. Його відвідало тоді 1.757 людий а кождого президент старо-американським звичаєм стиснув сердечно за руку. Часопись та каже, що Гуверови від цього аж рука спухла...

ХОЧЕ СОНЦЯ В ХАТУ. Анґлійський письменник Шов так кохає сонце, що цілий день хотівби мати його в хаті. Тому, що одначе сонце не може приноровлюватися до його хати і завертати зі своєї дороги, то Шов приноровив хату до сонця. Він вибудував її так, що за піднесенням одної корби, хата на місці обертається — ну і сонце цілий день паде просто в вікна. От помисл!

РІЗНЯ БАНДИТІВ. Як відомо в останних часах розпаношилося в Хінах бандитство так, що просто повірити в це важко. Банди розбишак мають нераз по кількасот людий. Одна така банда — як доносять з Пекіну — напала на місточко Тунґпсозієн, а числила вона 2000 опришків. Сталося це під неприсутність військового ґарнізону в тім місті, який вийшов був на маневри і бандити рабували, що попало під руки. Та нараз військо несподівано вернуло. Довідавшись, що діється в місті, військо поуставляло скоростріли на вулицях і почало періщити голонятників. Майже усіх бандитів вибито — всього 5 мало втічи.

ХТО В ДІЙСНОСТИ? Загально знають усі, що Америку відкрив Еспанець Колюмб в 1492р. і йому досі приписували це величезне діло. Недавно одначе оголосили німецькі часописи, що тимчасом Америку відкрили два Данці ще на 20 літ до Колюмба, отже 1472 р. Часописи ці подають, що Піпінґ і Потурс (так звалися вони) поїхали шукати на приказ короля в північних підбігунових околицях данської кольонії, яку раніще ще там заложили і з якою стратили лучбу, але збилися з дороги і заїхали до теперішньої Канади і там найдено сліди їх побуту. Так отже історія зміниться...

НА СВІТ БЕЗ МАТЕРИ. В Торонто прийшла недавно на світ дитина в 15 мінут по смерти матери і не тільки що жиє, але й є здорова. Мати дитини несподівано вмерла, приготовляючи обід чоловікови. В шпитали лікарі добули з неї дитину через операцію. Дитина, в якій треба було викликати віддих штучним способом, жиє вже цілий тиждень і зискує на вазі.

ІДІОЦЬКИЙ ЗАКЛАД. Американець, Іван Дедедро, літ 45, заложився, що богато зїсть і виграв заклад. Оноді він зїв 12 смажених яєць і велику миску (5 кварт) зеленої паприки. Зївши це все з хлібом (зїв один бохонець) випив дві кварті яблоннику і за 5 мінут помер. Заплатив за свій виграний заклад своїм життям.

ВЖЕ НАДІЙШЛИ весняні і літні новости: СИРІ ШОВКИ В ДЕСЕНІ, ФУЛЯРИ, ВОАЛІ, ВОАЛІНИ, МАРКІЗЕТИ, ПОЛОТНА і т. д.; всякого рода матеріяли на мужеське білля, УБРАННЯ І ПЛАЩІ
Мануфактура, Перемишль Ринок 2.
Спеціяльні матеріяли на СОКІЛЬСЬКІ і ЛУГОВІ однострої.

В НЮ ЙОРКУ. Нова статистика Ню-Йорку подає кілька дуже цікавих цифр. Місто Ню-Йорк оплачує 131,667 всяких урядовців і міських робітників. Сама шкільна рада розпоряджає 42,000 учителями та ріжними урядовцями. Департамент поліції має до своєї розпорядимости 18,003 людий, головно поліцаїв. Вогнева сторожа складається з 7,441 люда, а сьогорічний буджет міста виносить 538.928,697 дол. і 14 центів.

ВОГОНЬ В СУХОДОЛІ. Три семилітки: Стах Пельчар, Іван Івахів і Олекса Струс з Суходолу повіт Копичинці бавилися в шопі Софрона Івахова сірниками. Солома, яка була там, зайнялася і від огню згоріла Івахови ціла господарка: Хата, стодола і шопа. Шкід є на 40 тисяч зол.

ДИВНІ ГРОШІ. У Франції мають бути незадовго випущені в обіг нові гроші. Для них досі не найдено назви і тому розписано анкету на питання: Як ви хочете, щоб гріш називався? Наспіли сотки тисяч відповідей. Одні хочуть щоби гріш називався від славних політиків. Поанкаре, Клемансо або Бріян; инші від полководця Фош або Мадльон. Але найбільше було гососів за тим, щоб гріш назвати квіткою або колоском. І, правда, якби воно було цікаво, якби так велися от такі розмови: „Позич мені колосок! Той має колосків! А кілько колосків то коштує?...“

ТАК ДБАЮТЬ ЗА МАТЕРІ. Якою опікою уряду тішуться мами та вдови по побитих американських вояках — про це свідчить такий факт: Недавно оголошено було в Америці, що всі жінки, які мають могили найдорощих на чужині, можуть поїхати одвідати їх на кошт уряду. Можна уявити собі, яка це втіха для всіх мамів, вдів і сестер. І чи котра друга держава може собі на таке позволити?

НЕЗВИЧАЙНЕ ЯЙЦЕ. До резиденції президента Америки, яку зовуть „Білим домом“ — зголосився оноді селянин і приніс Гуверови яйце, яке знесла його курка, в дарунку. Яйце се о стільки цікаве, що на ньому виразно є зазначені дві букви у виді латинського Г, тоб то Н. Н. Часописи сміються, що це яйце знесла курка на честь Гувера, бо його назвиско є Herbert Hoover.

ОЧАЙДУШНИЙ ПРОЄКТ. Часописи цілого світа пишуть тепер богато про Анґлійця Вайкліна. Цей чоловік був знаний до недавна тільки як дослідник північного бігуна, який, як відомо, стоїть досі загадкою перед наукою і в останнім часі оголосив, що поїде підводною лодкою попід ґрали вічного леду, що залягає Північний Ледоватий Океан, аж на самий бігун. Учені уважали зразу Вайкліна божевільним — а тим часом показується, що цей чоловік поважно думає про свій плян і робить до нього приготування. З одною фабрикою підводних лодок згодився він за лодку і вона вже будується. Буде вона довга на 28 а широка на півчверта метра. До неї задумує Вайклін забрати 12 охотників та двох машиністів і в глубині 40 метрів під поверхнею моря зробити дорогу на 2500 миль. Окрім цього хоче Вайклін забрати зі собою богато вибухового матеріялу, щоби розсаджувати леди, якби спинився десь і був змушений вилазити зпід води та богато т. зв. терміту, такого порошку, що топить лід. Вайклін хоче перш усього виміряти глибину Ледового Океану, про яку досі нічого не відомо тай визначити остаточні границі тої суші, що находиться на бігуні, а яку через маси леду дотепер не визначено. Сподіється він, що як виїде у червні цього року своїм „Дефендером“ то в половині жовтня верне і привезе богато цікавого для науки, а на всякі перестороги заявляє, що підводною лодкою куди безпечніще до бігуна їхати, як літаком. Геройський чоловік!

СУДЬБА ОСТРОВА. Недалеко острова Мальти на Середземному морі лежав острівець, який від давна служив за шайбу для воєнних суден. Острів той уже й половини своєї давної величини не мав, так його важкі кулі обсунули а перед кількома днями завалив його зовсім кількома ґранатами новозбудований анґлійський кружляк „Нельсон“, що випробовував на тому клаптикові землі нові свої гармати. Одно стрільно важило біля 1000 кільоґрамів і мало проміру 40 центиметрів і вже від вибуху першого останки гір на острівчику зникли. Друге розсунуло остров так, що він пропав під воду. Корабель переконався, що його стріли дають добрі висліди і відїхав — а остров пропав.

9-ЛІТ СПАННЯ. Ще в 1920 р захорував в Шікаґо один чоловік і лікарі думали зразу, що в нього інфлюенца. Та по кількох днях почали у хорого появлятися признаки сплячки, чоловік вснув і всі заходи лікарів, щоб його збудити — не придалися на ніщо. Від того часу минуло 9 літ, а чоловік той, за виїмком одної-двох годин на добу, безперестанно спить. Як можна судити по лиці та по рухах рук, в часі того сну терпить він страшні болі, але збудитися не може. Коли приходить година їди — чоловік цей отвирає очі і його кормлять, бо рукою рухати не має він сили. По їді говорить він кілька мінут і знову засипляє. Лікарі не можуть означити ніяк, коли цей сон скінчиться та що його викликало, а курація (яка коштує тільки, що він, богач колись, зійшов на жебрака і перебуває тепер в одному монастирі на ласці з жінкою) нічого не помагає.

ЛЮДИНА В ЛАПЦІ. Шнайдер, 45-літний ловець з Кольорадо, ціле життя своє придумував та закладав лапки на всяких звірів. Недавно наставив він в лісі лапку на медведів і почав її якраз прикривати чатинням — як та нагло замкнулася і вхопила його праву руку вище ліктя. Лівою рукою та ногами не міг вже він отворити назад крил пастки і чотири дні і чотири ночі промучився нещасний в холоді та голоді біля заліз, яких ані рушити, ані отворити не можна було. Шнайдер хотів собі вже й життя відібрати, але його рушниця лежала три метри від нього і досягнути її було не можливо. Вкінці четвертого дня отворив він останним зусиллям лапку і ще 18 кільометрів мусів зробити до дому й до лікаря.

Надіслане.

З тої причини, що муж умер і лишив мені 7 нелітних дітей, віддам за свого двомісячного, здорового хлопчика. — Зголошення до Павліни Гензель, вул. Раймонта 21. Перемишль (давна Польна).

До спродажі рільничих знарядів **пошукуються аґенти** за високою провізією. — Зголошення: Заклади рільничі, Львів, скритка почтова 174.

Дяк іспитований, нежонатий, диріґент хору з добрим теноровим голосом, може вести кооперативу — пошукує посади. Інформації дасть Крамниця в Підбужі п. Іосо.

УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА“ в Перемишлі влаштовує **підготовчий курс до вступного іспиту до І. кл. державної україн. мужеської ґімназії** в Перемишлі. Зголошення приймає проф. О. Лісикевич. Початок курсу 10. мая с. р.

КРУЖОК „РІДНОЇ ШКОЛИ“ в ДРОГОБИЧІ уладжує в часі від 15. мая до 26. червня **підготовчий курс до І. ґімн. кляси.** Наука пополуднева, безплатна. Зголошуватись в укр. ґімназії, Дрогобич, Івана 22. — Старшина Кружка.

Земельний БАНК Гіпотечний
АКЦІЙНА СПІЛКА
ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.
Телеф. Бюра ч. 3-82. „ Дирекції ч 52-92
Конто в П. К. О. 149.000
одинокий український девізовий банк
ПОЛАГОДЖУЄ всі банкові чинности.
УДІЛЮЄ позички і кредити
ПЕРЕВОДИТЬ перекази заграницю, до всіх місцевостей світа — головно до Америки і на Україну.
ПРИЙМАЄ вкладки в золотих і долярах.
ПРИЙМАЄ векслі й ефекта до інкаса.
У ВСІХ КРАЯХ ЕВРОПИ Й АМЕРИКИ — ВЛАСНІ КОРЕСПОНДЕНТИ.

СЕМЕН ДМИТРАШ Перемишль, вул. Сінна ч. 8, має до продажі всякі реальности — камяниці, будівельні площі та посередничить в двірських парцеляціях, помешканнях і т. п.

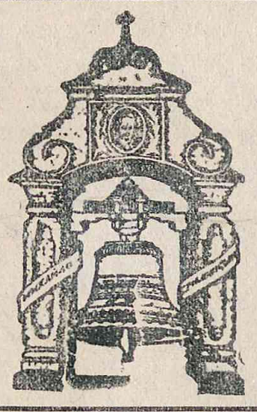

СВІЙ ДО СВОГО! Попирайте рідний промисл! Телефон 63—56
Краса і гордість парохії церковні дзвони. Коли хочете мати милозвучні — гармонійні дзвони, замовляйте
в одинокій українській ліярні дзвонів
Михайла Брилинського
У ЛЬВОВІ вул. Замарстинівська ч. 41.
ЛІЯРНЯ Львів Замарстинів вул. св. Михайла ч. 14. (власні доми) де можете завсігди дістати дзвони першої якости, довільної величини. — За витревалість ґарантія. — Умови приступні. — Сплата ратами. — Солідність фірми потверджають численні листи похвальні якими згадана фірма може похвалитися. —

Адвокат
Др. Микола Рибак
веде адвокатську канцелярію в Перемишлі при ул. Пілсудського 1. в льокали канцелярії бл. п. дра Т. Кормоша.

СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ НЕДУГ ЖІНОЧИХ та АКУШЕР
б. лікар клініки в Берліні та Дрезні
Др. А. РАЙФ
Перемишль, Водна 2
Телеф. 450 - (ріг Ринку) - Телеф. 450

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ „ВІРА“ КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ
в ПЕРЕМИШЛІ
Побереже Пілсудського ч. 1. (власн. дім)
удїлює векслеві позички
і приймає
під найкращими услівями вкладки
в краєвій і заграничній валюті.

Певні в кільченню
НАСІННЯ
ярин і цвітів
поручає
І. БОРИС
Перемишль, Ринок 2.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН БУТИ на ВЕЛИКДЕНЬ ЗНАК УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ
ТРИЗУБ
Чудові, різьблені гуцульським способом Тризуби, величини 20×30 цм. на липовім дереві по 8 зл. з пересилкою висилає
А. Курдидик, Перемишль
Барська 8.

Увага! ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ! Увага!
НИЖЧЕ ФАБРИЧНИХ ЦІН
цілковита інвентарна випродаж
ґалянтерійних товарів як:
капелюхи, шапки, білля, светери, парасолі дамські і мужеські, торбинки дамські, портфелі, портмонетки, течки, краватки, панчохи, скарпитки і т. д. в фірмі
Петро Мягкий, Перемишль
Францішканська 24.
ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ! ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ!

Новість в Перемишлі.
При вул. Францішканській ч 26.
ІТАЛІЙСЬКИЙ
САЛЬОН МОРОЖЕНОГО
„Gelateria Veneziana“
Спеціяльність! — Морожене, яке виробляється італійським способом.

НОВО ОТВОРЕНА РОБІТНЯ
жіночих і мужеських одягів, костюмів і плащів
ЮЛІЯНА СТРУТИНСЬКОГО
в ПЕРЕМИШЛІ — вул. Дворського ч. 1.
Замовлення виконується після найновійших моделів і журналів, як найстараннійше і по приступних цінах.
ГРОМАДЯНЕ! Тямте: Свій до свого!
— Своя робота до своєї робітні! —

Надзвичайна нагода!
Годинник за зол. 5·89 висилаємо на листовне замовлення за післяплатою, плоский швайцарський годинник з писемною ґарантією за зол. 5·89, 2 шт. 11·50, 3 шт. 17·48, в ліп. ґат. 7·35 і 9·35. Годинники з імітації золота 10·95 і 13·20. Фірма: Urbana G. плоскі 11·95, ліпш. ґат. 13·95 знаної марки A. Moser з довголітньою ґарантією зол. 18·80 і 21·95. Годинники на руку мужеські або жіночі 10·30 і 12·15. Столові будильники 16·65, 2 шт. 20·30. фірми Junghaus 14·90. Бритви загр. зол. 5·75, 7·75, 9·75. Машинки до стриження волосся з запас. гребенями зол. 8·95, 10·95, 11·95. — Дивізки зол. 1·45, 3, 5.
БЕЗ РИЗИКА!
Коли товар не подобається, звертаємо гроші.
E. Jakubiński, Warszawa, Nowolipki N. 23. Dział zegarków. Skrz. poczt. Nr. 237.

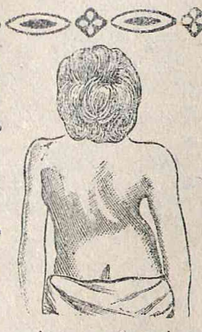

Ратуйте Ваше здоровя! —
— Не занедбуйте каліцтва!
Бо чоловік стає пізніще нещасливим на ціле життя і нездібним до праці! — Ратунок і Поміч!
Для хорих на скривлення і запалення стовба хребового, костей, (робляться горби) ніг, колін, стоп, бедер при застосованню лічничих апаратів ортопедичних простуються всякі викривлення після найновішої методи ортопедичної техніки! Для ампутованих ПРОТЕЗИ (штучні руки і ноги) найновійшої легкої будови! Кождий хорий мусить особисто зголоситися в закладі. На листи не відповідається. — Зголошення приймає:
— Заклад Лічничо-Ортопедичний —
Директор Рапапорт
ЛЬВІВ, ул. Красіцких ч. 8.

TH. SCHOTT

сп. з огр. відп. **Warszawa, ul. Ś-to-Krzyska 18.**
тел. 325—81 — поручає

ҐВАРАНТОВАНІ:

Моторки „Sendling“ 3—10 км.
Молотільні краєві й заграничні
Січкарні на кулькових ложах
Кружлівки Suprema, Flatt, Dratt, Svea
Кружлівки на кулькових ложах
Маснички дубові.

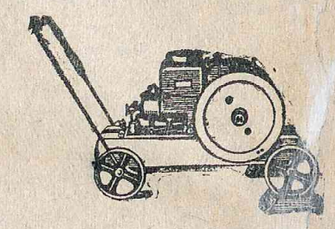

Фірма Th. Schott ґварантує:
Найвисшу доброту машини!
Найнизшу ціну!
Найвигіднійші сплати!

Жадайте наших умов продажи!

Діти до Риманова! З днем 1-го липня відкриваю кольонію в Риманові. Приймаю дітей, панночок і хлопців, як також старших. Дістануть здоровий, домашний харч 5 разів денно, беруть купелі після лікарських вказівок і пють мінеральну воду, мають добру опіку. Крім сего уживають ріжних приємностей та уряджують прогульки. Зголошення приймається до 1-го червня найдальше. Всі близші інформації уділяється відворотно. — *Олександра Кишакевич*, Перемишль, ул. Біскупа Пельчара ч. 4.

Др. Іванна Вітошинська
ординує в діточих і внутрішних недугах в Перемишлі, вул. Миколая 6 (бічна Чарнецького).

Др. Михайло Кое
лікар очей (окуліст) ординує в Перемишлі, вул. Міцкевича 11. (в почтовім будинку).

ЛІКАР
Др. Роман Несторович
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі). Власна хемічна і мікроскопічна лябораторія.

МАҐАЗИН ОБУВИ
Тома Лашкевич
Перемишль, ул. Владиче 3.
поручає для шкільної молоді обуве заграничне, краєве, як власного виробу, роблене на міру.

Ткацькі варстати поспішні сталеві бляти, нитовниці, човники, ґремплі до чес. вовни і лену, прядільки, коловоротки, також: килими ручники льняні і бавовняні, полотна сирі, хідники, фартушки, поручає з власної фабрики:
„TEXTYL“ М. КОЖУШКО
Рава руська.
Приймаємо на науку килимкарства і ткацтва.

ЖАДАЙТЕ І УЖИВАЙТЕ
одиноку найліпшу і своєрідну
ПАСТУ ДО ОБУВИ
ЕЛЄҐАНТ
О. Левицької і Ски.
Львів, Кордецького 51.

Домагайтесь найдобірнійших папірців до курення
„КАЛИНА“
з фабрики кооперативи „Будучність“ в Тернополі.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Торти і святочні печива
по знижених цінах поручає
ЦУКОРНИЧА РОБІТНЯ
Миколи Заразки, Перемишль Смольки 6
Замовлення на провінцію висилається точно і добре опаковані.

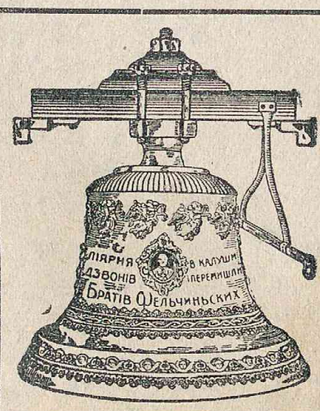

УВАГА!
Не купуйте дзвонів
у повоєнних фірмах і не дайте себе обманювати людям, які зі штукою відливання дзвонів ніколи нічого спільного не мали а удавайтеся все з довірям
до старої, славнозвісної нашої фірми
Братів Фельчинських
в Калуші, вул. Сівецька
і в Перемишлі ул. Красінського
Тел. ч. 108. :-: ч. 63. :-: Тел. ч. 108

750.000 золотих
може виграти кождий, хто закупить льос 1 КЛЯСИ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ЛЬОТЕРІЇ
в щасливій колектурі
ЯКОВА ВОЛЬМАНА, ПЕРЕМИШЛЬ, МІЦКЕВИЧА 7.
(КОЛО ПОЧТИ).
Крім сего багато виграних по зол. 400.000, 350.000, 150.000, 100.000 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 3.000 як також велика кількість виграних нижче 3.000 золотих.
Загальна сума виграних около 25 міліонів зол.
Тисячам людей приносить Польська Державна Льотерія рік-річно богацтво і добробут. Наша колектура має незвичайне щастя.
ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!
ЦІНИ ЛЬОСІВ: за 1|4 льосу 10 зол. — за 1|2 льосу 20 зол. — Цілий льос 40 зол. — Замовлення виконується негайно. Висилаємо оригінальні льоси разом з чеком П. К. О. на пересилку вільну від оплати. Тягнення вже розпочинається.

В тім місци розтяти і переслати виразно виповнене.

КАРТА ЗАМОВЛЕНЬ У. Г.
До Колектури Якова Вольмана в Перемишлі, Міцкевича 7.
Отсим замовляю _____ льосів цілих по 40 зол., _____ льосів половинок по 20 зол., _____ льосів чверток по 10 зол. Належитість в квоті зол. _____ вплачу по одержанню льосів чеком П.К.О. присланим мені Вп. фірмою
Докладний адрес _____

Аптика і Дроґерія під „Звіздою“
істнуюча від 1874 року
в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі)
поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

На весняний сезон!
доставляємо на найдогіднійших умовах
загр. сівалки, культіватори, плянети, плужки.
Насіння городовини і трав та помічні погної (салітру).
Цінники висилаємо даром.
Спілка Українських Агрономів
Львів — Собєского 28.

Селяне!

„Маслосоюз“ дає нам наглядні докази, які користи приносить свідома і здісціплінована хліборобська орґанізація.

Хто інакше поступає, або навіть думає, цей розбиває власну орґанізацію.

Розбудовуйте кооперативне молочарство тільки за порадою і під патронатом

КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ
„МАСЛОСОЮЗ“
ЛЬВІВ — вул. Косцюшка 1а.

Незавідний середник до прання — *що продається виключно в пачках*

ДЛЯ забезпечення клієнтелі від купування фальсифікатів є звичай відбиття номенклятури на кавалках мила. Ясне що неможливо сего зробити, коли розходиться о Lux, бо умішення назви чи фірма на кождім дібнім плакту є абсурдом!

Для того оригінальний Lux, той найбільше певний, випробований і незамітний середник до прання делікатних матерій і вовни, спродається виключно в заклеєних ґранатових пуделках з написом Lux. Вистерігайтеся отже всякого наслідування, жадаючи Lux' завсігди тільки в пачках з номенклятурою. Lux'ом можна гарно випрати елеґантські сукні з делікатних матерій і стройне шовкове білля.

Вовняні сорочки, білля і кафтаники немовлят, як рівнож грубі вовняні коци і всякі флянелеві убрання, прати тілько Lux'ом а збережуть до кінця і по незчисленних праннях мягкість і вигляд новости, о скілько є прані лише в Lu'i.

LUX Треба жадати Lux'у тільки в пачках.

ПРОБКА ДАРОМ
КУПОН До фірми „Сунляйт“ Спілка Акцийна, Скринка почтова 479. Головна Почта Варшава. — Прошу безплатно прислати мені пробний пакетик Lux, щоби вистарчило на пробне прання.
Імя і назвище _____
Адреса _____
(Проситься виразно писати).

L. P. 52—3

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.